

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет соціології і права
Кафедра філософії**

«На правах рукопису»
УДК 364-43:004.9:711.4(100+477)

До захисту допущено:
Завідувач кафедри
_____ Роман БОГАЧЕВ
«13» січня 2024 р.

**Магістерська дисертація
на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 231 Соціальна робота
на тему: «Особливості розвитку волонтерства
в розумних містах: світовий досвід та
перспективи України»**

Виконала:
студентка VI курсу, групи СР-11мп
Яковенко Яна Анатоліївна _____

Керівник:
к.філос.н., доцент, доцент кафедри
філософії
Гераськов Сергій Вадимович _____

Рецензент:
доц., к.філос.н., доц.
Дергачов Євген Вікторович _____

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних посилань.
Студентка _____

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет соціології і права
Кафедра філософії**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) за освітньо-професійною програмою

Спеціальність – 231 «Соціальна робота»

Освітня програма «Міжнародні соціальні проекти та волонтерська діяльність»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Роман БОГАЧЕВ
13.01.2024 р.

**ЗАВДАННЯ
на магістерську дисертацію студентці**

Яковенко Яні Анатоліївні

1. Тема дисертації «Особливості розвитку волонтерства в розумних містах: світовий досвід та перспективи України», науковий керівник дисертації Гераськов Сергій Вадимович, доцент, кандидат філософських наук, затверджені наказом по університету від «24» листопада 2023 р. № 5369-с.
2. Термін подання студентом дисертації – 02 січня 2024 року
3. Об'єкт дослідження – волонтерство в розумних містах.
4. Предмет дослідження – особливості розвитку і впровадження кращих практик розвитку волонтерства в розумних містах світу та України.
5. Перелік завдань, які потрібно розробити:
 - визначити теоретичні основи розумного міста та роль волонтерства у його розвитку;
 - проаналізувати світовий досвід впровадження волонтерства в розумних містах;
 - проаналізувати стан розвитку розумних міст в Україні, приділивши при цьому окрему увагу волонтерській діяльності;

– розробити практичні рекомендації щодо можливості імплементації в Україні світового досвіду розвитку волонтерства в розумних містах.

6. Орієнтовний перелік графічного (ілюстративного) матеріалу – 0.

7. Орієнтовний перелік публікацій: 1.

8. Дата видачі завдання – 20 грудня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

роботи здобувача вищої освіти ступеня магістра за освітньо-професійною програмою «Міжнародні соціальні проекти та волонтерська діяльність» з підготовки та захисту кваліфікаційної роботи

№ з/п	Назва етапів підготовки кваліфікаційної роботи (магістерської дисертації)	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір наукового керівника дипломної роботи та напряму дослідження Індивідуальна робота з керівником кваліфікаційної роботи щодо визначення напряму дослідження (із використанням засобів дистанційного спілкування, зокрема, ел.пошта, месенджери)	15.10.22 – 15.11.22	
2	Написання заяви на ім'я зав. кафедри із проханням призначити наукового керівника кваліфікаційної роботи	До 20.11.22	
3	Отримання завдання на кваліфікаційну роботу від наукового керівника	До 18.12.22	
4	Вивчення літературних джерел та практичного досвіду з напряму дослідження. Складання розгорнутого плану кваліфікаційної роботи. Індивідуальна робота керівників з консультування та перевірки кваліфікаційної роботи.	01.11.22 – 10.01.23	
5	Участь в науково-практичних конференціях, у круглих столах, семінарах, конкурсах наукових робіт за напрямом дослідження (з підготовкою до публікації тез доповідей або написання статей)	01.11.22 – 10.12.23	
6	Звіт про стан підготовки кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри.	Травень 2023	
7	Визначення бази практики та отримання завдання на практику від наукового керівника	Червень 2023	

8	Практика	01.09.23 – 27.09.23	
10	Залік з практики	17.10.23	
11	Подання кваліфікаційної роботи для перевірки на академічний плагіат та отримання відгуку керівника	01.12.23 – 08.12.23	
12	Подання роботи на рецензування	12.12.23 - 15.12.23;	
13	Подача кваліфікаційної роботи та відповідного пакету документів (переплетеної та підписаної роботи та її електронної версії, реферату, відгуку та рецензії, презентації, копії публікацій та інших документів, що підтверджують апробацію результатів дослідження у паперовому та електронному вигляді) секретареві ЕК.	19.12.23	
14	Захист кваліфікаційної роботи	22.12.23	

Студентка

Яковенко Я.А.

Науковий керівник дисертації

Гераськов С.В.

АНОТАЦІЯ

Яковенко Я.А. Особливості розвитку волонтерства в розумних містах: світовий досвід та перспективи України

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня магістра за спеціальністю 231 «Соціальна робота». Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», кафедра філософії. Київ, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню зарубіжних та вітчизняних практик розвитку концепції розумного волонтерства у містах, зокрема дослідження розвитку волонтерства у міста Швеції та Нідерландів та імплементація цього досвіду до міст України. Визначено теоретичні основи розумного міста та розумного волонтерства. Проаналізовано світовий досвід впровадження розумної волонтерської діяльності, приділивши окрему увагу містам Швеції та Нідерландів. Проаналізовано стан розвитку розумного волонтерства в Україні.

Також в роботі здійснено аналіз сучасних проблем розвитку розумного волонтерства в Україні. Розроблено рекомендації щодо можливості імплементації кращого досвіду міст Швеції та Нідерландів в Україні.

Ключові слова: розумне місто, розумне волонтерство, волонтерська діяльність, Україна, Швеція, Нідерланди.

SUMMARY

Yakovenko Y.A. Peculiarities of the development of volunteering in smart cities: world experience and prospects of Ukraine

Qualification work for obtaining a master's degree in a specialty 231 "Social work. National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Department of Philosophy. Kyiv, 2024.

The qualification work is devoted to the study of foreign and domestic practices of the development of the concept of smart volunteering in cities, in particular, the study of the development of volunteering in the cities of Sweden and the Netherlands and the implementation of this experience in the cities of Ukraine. The theoretical foundations of a smart city and smart volunteering are defined. The world experience of implementing smart volunteering was analyzed, paying particular attention to the cities of Sweden and the Netherlands. The state of development of smart volunteering in Ukraine is analyzed.

The work also analyzes modern problems of the development of smart volunteering in Ukraine. Recommendations have been developed regarding the possibility of implementing the best experience of the cities of Sweden and the Netherlands in Ukraine.

Keywords: smart city, smart volunteering, volunteer activity, Ukraine, Sweden, Netherlands.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОЗУМНИХ МІСТАХ	6
1.1. Теоретичні аспекти становлення розумного міста.....	6
1.2. Електронне волонтерство як один з ключових компонентів розумного міста	11
1.3. Нормативно-правове забезпечення розвитку розумних міст та волонтерської діяльності в них.....	16
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСТВА В РОЗУМНИХ МІСТАХ.....	26
2.1. Світовий досвід впровадження розумного волонтерства	26
2.2. Особливості розвитку волонтерства в розумних містах Нідерландів.....	33
2.3. Особливості розвитку волонтерства в розумних містах Швеції	38
Висновки до розділу 2	45
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ «РОЗУМНОГО ВОЛОНТЕРСТВА» В УКРАЇНІ	47
3.1. Розвиток розумних міст в Україні	47
3.2. Українські практики впровадження «розумного волонтерства»	51
3.3 Імплементация світового досвіду для вдосконалення розумних міст та «розумного волонтерства» в Україні	56
Висновки до розділу 3	65
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70

ВСТУП

Актуальність теми. Якісний рівень волонтерства – невід’ємний атрибут як успішного міста, так і країни в цілому. Досить багато країн взяли курс на проєкт розумного міста, адже саме в розумних містах волонтерська діяльність розвивається з нової сторони і, тим самим, значно спрощує та покращує соціальне життя. На сьогоднішній день міста України взяли курс на розвиток такої концепції, проте невирішеними є велика кількість питань. Зокрема, можна зазначити, що так зване «розумне волонтерство» розвинене на невисокому рівні.

З кожним роком технології розвиваються дедалі швидше, а інформаційно-комунікаційні технології стають невід’ємною частиною для більшості людей. Влада багатьох країн світу бере курс на електронне урядування. Такий метод пришвидшує процеси, на які раніше витрачали значно більше часу. Прозорість, доступність, комфорт – ці, та багато інших чинників, говорять про те, що саме за ІКТ майбутнє, яке може бути доступним вже зараз. Основи державної політики, які посприяли розвитку розумних міст та електронного урядування, було викладено відповідно до Указу Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [1]. Зокрема, відповідний Указ частково вплинув на розвиток волонтерства у розумних містах.

Розвиток ІКТ, надання «розуму» важливим складовим міста, як, наприклад волонтерство, екологія, інфраструктура, Інтернет речі та інші виводить міста в рейтинги найкращих в світі. Амстердам, Бостон, Лондон та інші міста виступають взірцевими прикладами розумних міст.

Наукова розробленість проблеми дослідження. Джерельну базу дослідження складають праці вітчизняних і зарубіжних дослідників концепції розумних міст та волонтерства (Маймур І., Ярова М., Чукут С., Ребедюк М., Безбородих І., Brouwer D., Lehtila S., Antikainen A., Tikhaleva Y., Yusof R., Ackermann K., Flemons P. та ін.), законодавство України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України щодо впровадження розумних міст

та волонтерської діяльності, наукові статті, кращі зарубіжні та українські практики розвитку розумних міст, аналіз Інтернет речей та їхнього впливу на волонтерство.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерську дисертацію виконано на кафедрі філософії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» згідно з ініціативною темою «Загальнонаукові засади та інноваційні практики соціальної роботи».

Об'єкт дослідження: волонтерство в розумних містах.

Предмет дослідження: особливості розвитку і впровадження кращих практик розвитку волонтерства в розумних містах світу та України.

Мета дослідження: визначити та обґрунтувати особливості розвитку волонтерства в розумних містах на прикладі найкращих світових практик, а також виявити можливості та перспективи України в цій сфері.

Завдання дослідження:

- визначити теоретичні основи розумного міста та роль волонтерства у його розвитку;
- проаналізувати світовий досвід впровадження волонтерства в розумних містах;
- проаналізувати стан розвитку розумних міст в Україні, приділивши при цьому окрему увагу волонтерській діяльності;
- розробити практичні рекомендації щодо можливості імплементації в Україні світового досвіду розвитку волонтерства в розумних містах.

Методи дослідження: для досягнення поставленої мети було використано сукупність загальних та специфічних наукових методів. У процесі дослідження розвитку волонтерської діяльності в розумних містах застосовувалися: системний підхід, який дозволив дослідити Інтернет речей в концепції розумного міста; метод ретроспективного аналізу при дослідженні нормативно-правового забезпечення розвитку волонтерської діяльності в Україні та світі; метод порівняння – для зіставлення світового та українського досвіду впровадження розумних міст та виявлення можливостей для його імплементації; методи систематизації та

узагальнення – для визначення подальших перспектив розвитку розумного волонтерства в містах України, системно-пошуковий метод використовувався для пошуку необхідних джерел кращого міжнародного досвіду розумного міста; метод теоретичного аналізу для формування підходів до запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в сучасних містах.

Наукова новизна дослідження.

- обґрунтовано сучасні тенденції впровадження волонтерської діяльності в розумних містах в Україні та розроблено практичні рекомендації для органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадянського суспільства, які можуть бути використані для покращення розвитку волонтерства у концепції розумного міста;

- здійснено аналіз зарубіжного досвіду з метою застосування в Україні кращих практик електронного волонтерства в розумних містах, які вдосконалюють процес становлення розумних міст. Надано рекомендації щодо імплементації такого досвіду в Україні.

Практичне значення дослідження – полягає у використанні результатів дослідження в практичній діяльності органами державної влади та органами місцевого самоврядування з метою удосконалення підходів і технологій розвитку «розумного волонтерства».

Апробація – результати дослідження представлені на XII Міжнародній науково-практичній конференції «Соціальна робота у глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку» (23-24 листопада 2023 р., м. Київ).

Структура роботи – робота складається зі вступу, 3 розділів, кожен з яких поділяється на підрозділи, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 76 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОЗУМНИХ МІСТАХ

1.1. Теоретичні аспекти становлення розумного міста

Місто вважається центром розвитку цивілізації. Сучасні міста мають свою ціль – вдосконалитися так, щоб мати в собі добре розвинені технології, хорошу екологію та комфорт. Новітнє місто уявляється таким, де інновації стоять на першому місці, а кожен з бажаючих громадян може пропонувати свої проєкти задля покращення будь-якої сфери громадського життя. З огляду на це міста багатьох країн намагаються досягти високих показників, адже, окрім великого комфорту для жителів, за допомогою цього, значно посилюється конкурентна спроможність і це впливає на економіку міста. Це відбувається у зв'язку з тим, що чим кращі показники будуть у міста, тим більше воно вважатиметься вигідним для інвесторів та цікавим для туристів.

Сьогодні «розумні міста» – це не хвиля майбутнього. Вони існують тут і зараз та дуже швидко розвиваються. Інтернет розширюється та впливає на усі сфери суспільства. За прогнозами, галузь розумного міста до 2022 року складатиме ринок у розмірі 400 млрд доларів, а смарт міст буде налічуватися близько 600. Передбачають, що такі міста будуть генерувати 60% світового ВВП до 2025 року, згідно з дослідженнями МакКінсі.[2]

Існує велика кількість визначень смарт сіті, загалом можна зазначити, що розумне місто - це зміна міста, за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технології (ІКТ) для підвищення продуктивності та якості міських послуг, таких як енергетика, зв'язок, транспорт, комунальні послуги та інші.[3]

Виникає питання, чи взагалі потрібні розумні міста? Населення світу постійно зростає, тому, очікується, що, через 30 років, в містах буде більше приблизно на 2,5 мільярда людей. Це означає, що наша планета дедалі більше розростається, тому, до 2050 року передбачається, що близько 60% населення усього світу проживатиме саме в містах. Покращення таких міст для жителів та туристів є важливим для якості життя. Зробити місто більш технологічним та

ефективними можна завдяки спрощеним послугам [3]. Вже зараз збільшення людського населення призводить до переповнення мегаполісів у всьому світі, зокрема таких як Нью-Йорк, Токіо та Лондон.

Згідно до останніх даним, населення Токіо, станом на 2023 рік сягає 40 млн чоловік, тобто 30% від населення Японії [4]. Це робить його найбільшим мегаполісом у світі, і призводить до того, що місту необхідно розвиватися і ставати якомога комфортнішим, адже така велика кількість осіб не могла б жити там, де не буде автоматизованості та комфорту. Тому, згідно до рейтингу розумних міст сайту EasyPark, Токіо займає 12 місце. [5]

Міністерство транспорту Великої Британії повідомило, що Великобританія - одна з найбільш перевантажених країн світу, і, наприклад, в Лондоні, у 2021 році, було на 7,5 відсотків більше пасажирів під час ранкової години пік, ніж у 2017 році [6].

Через подібні причини міста змушені знаходити способи зняти «нагромадженість», з яким стикаються мешканці та туристи, тому вони звертаються до політики «розумного міста», розвиваючи таким чином міське життя та мобільність.

Зі збільшенням чисельності населення країни бачать екологічну, соціальну та економічну стабільність, як важливу необхідність. Майже 200 країн світу вважають, що розумні технології міста – це найважливіший ключ до успіху.

Безпека – це одна з ключових проблем у будь-якому місті, і, у зв'язку з новітніми технологіями, хвилювання стає дедалі більшим. Це відбувається у зв'язку з появленням нової, комп'ютерної ери, яка, в свою чергу принесла ризики на кіберзлочини та крадіжки даних [7]. Тому, саме розумні міста і повинні покращувати цю ситуацію, та знижувати ризики будь-яких потенційних як фізичних, так і «комп'ютерних» загроз. Тобто, передбачається, що технології допоможуть громадянам приймати більш обґрунтовані рішення у тій чи іншій дії. Фактично, включення розумних технологій у містах може значно зменшити кількість злочинів та зменшити час реагування на надзвичайні ситуації.

Цифри звіту про розумні міста MGI показали, що розумні технології можуть зменшити кількість загиблих людей на 8-10 відсотків та знизити кількість злочинів на 30-40 відсотків [2].

Загалом, впровадження розумних технологій спричиняє свої ризики. Адже міста повинні інтегрувати такі рішення, які забезпечуватимуть вдалі рішення для аутентифікації та управління ідентифікацією людини для збереження безпечного міста.

Розумне місто розвивається тоді, коли «розумні» технології застосовуються для зміни характеру та економіки оточуючої інфраструктури. Згідно сайту Gemalto, завдяки дивовижним інноваційним рішенням ІКТ, деякі муніципальні органи влади використовують стільникові та бездротові технології для підключення та покращення інфраструктури, ефективності, зручності та якості життя для мешканців [8].

В чому конкретна суть розумних міст? Досить часто саме смарт сіті надають мобільні додатки для доступу до даних, за допомогою яких люди можуть зробити все: від уникнення пробок, цілодобових послуг, пошуку та пропозицій різноманітних проєктів та стартапів до знаходження вільних місць для паркування та повідомлень про вибоїну чи перевантажене сміттєзвалище.

Тобто, вивчаючи концепцію «розумного міста», стає цілком зрозуміло, що це - вдосконалене місто майбутнього, яке може бути доступним вже сьогодні.

Хто може створювати розумні міста? Державні та приватні компанії, а також федеральні, державні та міські органи влади, які залучаються, щоб полегшити такий процес. Партнерство громадян та держави стає доцільним способом, задля вдалого розвитку міст та технологій у них.

Ендрю Свартц – директор проєктних досліджень англійської компанії Sutherland Labs зазначає: «Сьогодні люди кажуть: «Я хочу мати доступ до всього зараз. Я хочу зрозуміти, як я можу зробити своє життя більш ефективним». Це те, що спонукає розвивати не лише розумні міста, а й на Інтернет та зв'язок в цілому. Це ефективність. Це ціль до кращого» [9].

Інтернет надає безліч можливостей для міст, які бажають впроваджувати нові розумні технології для підвищення ефективності. Крім того, влада багатьох країн також намагається досягти максимального впливу інтегрованих інтелектуальних технологій. Наприклад, Велика Британія планує інтегрувати розумні технології в майбутній розвиток і використовувати великі дані для прийняття кращих рішень для модернізації інфраструктури країни [6].

Зробивши крок до майбутнього, у вигляді розвитку розумних міст, покращується не тільки те, як громадяни взаємодіють з загальним середовищем, але і як міста взаємодіють з людьми, гарантуючи отримання найкращих варіантів та витрати менших ресурсів.

Запровадження покращень у місті можна визначити вдосконаленням цілої низки компонентів. До них можна віднести:

- Розумне міське середовище. Застосування інтелектуальних засобів відеоспостереження й фотофіксації, датчиків освітлення, безкоштовних точок Wi-Fi по місту та ін. [10].
- Розумний транспорт. Використання інтелектуальних транспортних систем, електронних систем оплати за проїзд, розумних парковок тощо [10].
- Розумний будинок. Інтегрована автоматизація, дистанційне керування будинком/квартирою, розумні прилади, енергоефективне проектування будівлі, застосування датчиків температури та вологості, датчиків відкриття/закриття дверей та ін. [10].
- Розумна екологія.
- Розумні вода, газ, електроенергія. Використання розумних лічильників споживання електрики, води, газу, датчиків виявлення витікання та ін. [10].

Окрім цього, однією із важливих складових інтелектуального міста – це бездротове підключення, яке є всюди. Технології широкомасштабної мережі з низькою потужністю (LPWAN) добре підходять для більшості розумних міських програм за своєю економічною ефективністю. Сюди входять LTE Cat M, NB-IoT, LoRa, Bluetooth та інші. Очікується, що поява технології 5G стане переломною подією, яка покращить розумні технології міста і прискорить нові розгортання. [11]

Тон Мен Лі з приводу появи 5G сказав так: «Ми є свідками початку безпрецедентної "розумної" революції, в основі якої лежить новітня передова технологія цифрового та рухомого зв'язку - 5G» [11].

Використання відкритих даних, тобто доступ до інформації та абсолютна прозорість і довіра – ще один показник розумного міста. Історично склалося, що уряди, підприємства та приватні особи зберігали свої дані, обмінюючись якомога менше з іншими. Побожування щодо конфіденційності та порушень безпеки значно повпливали на обмін інформацією. Однак, ключовим фактором стійких розумних міст є те, що всі учасники складної системи діляться інформацією та поєднують її з контекстними даними, які аналізуються в режимі реального часу [3].

Абсолютний захист усіх та кожного у розумних містах стоїть не на останньому місці в списку важливих чинників смарт сіті. Підключені камери, інтелектуальні дорожні системи та системи моніторингу громадської безпеки можуть забезпечити додатковий рівень захисту та аварійної підтримки для надання допомоги громадянам у разі потреби.

Варто зазначити, що розумні міста можуть працювати лише тоді, коли їм дійсно довіряють. Тому місто можна визначити як «систему», а усі партнери системи - уряди, підприємства, постачальники програмного забезпечення, виробники пристроїв, постачальники енергії та постачальники мережевих послуг - повинні виконувати свою роль та інтегрувати рішення, які відповідають чотирьом основним цілям безпеки:

- Доступність: без дієвого, в режимі реального часу та надійного доступу до даних розумне місто не може процвітати. Рішення безпеки повинні уникати негативних наслідків щодо доступності.
- Цілісність: розумні міста залежать від надійних та точних даних.
- Конфіденційність: деякі зібрані, збережені та проаналізовані дані включатимуть відомості про самих споживачів. Необхідно вжити заходів для запобігання несанкціонованому розголошенню конфіденційної інформації.
- Підзвітність: користувачі системи повинні нести відповідальність за свої дії.

Для досягнення цих основних цілей безпеки, в систему розумного міста інтегрують потужні рішення щодо автентифікації та управління ідентифікацією, щоб забезпечити обмін даними лише уповноваженим сторонам.

Такі рішення також захищають резервні системи від вторгнення та злому. На щастя, внаслідок зростаючих проблем з цифровою безпекою вводяться закони для подолання загроз та можливих збоїв. Так, наприклад, США ввели закон про покращення кібербезпеки ІКТ, який допомагає встановити мінімальні вимоги безпеки для підключених пристроїв [12].

Захист екології теж вважається ознакою розумного міста. Смарт сіті приносить користь навколишньому середовищу. Воно намагається використовувати правильно енергоресурси, зменшувати виготовлення пластику та інших недоброякісних відходів. Варто зазначити, що у багатьох проєктах розумних міст є програми по зменшенню викидів CO₂.

Мріналіні Інграм, один із працівників компанії Cisco Systems, який працював з розумними технологіями 16 років, сказав: «Одна з найважливіших причин мати смарт сіті – це те, що ми можемо насправді спілкуватися з нашим оточенням таким чином, якого ми ніколи не мали в минулому» [13].

1.2. Електронне волонтерство як один з ключових компонентів розумного міста

Волонтерство зазвичай визначається як "будь-яка діяльність, в якій час вільно віддається на користь іншій людині, групі або організації" [14]. Хоча це визначення рідко дається чітко, більшість людей все ще асоціюють волонтерство насамперед з реальною діяльністю або діяльністю "поза мережею". Проте на сьогоднішній день все більшої популярності набуває саме онлайн-волонтерство (також відоме як віртуальне волонтерство, цифрове волонтерство або е-волонтерство). Воно визначається двома основними компонентами: волонтерським компонентом та онлайн компонентом. Як і традиційне волонтерство, це неоплачувана робота, яка вимагає від волонтерів витрат часу і створення користі

для інших. Однак, на відміну від традиційного волонтерства, воно повністю або частково відбувається в Інтернеті. Онлайн-системи відіграють вирішальну роль у залученні волонтерів, полегшенні завдань і роботи волонтерів, і часто включають спеціалізовану системну інфраструктуру, зосереджену на громадянській активності. Загалом, можна зазначити, що волонтерство, навіть якщо воно здійснюється в Інтернеті, все одно може сприяти задоволенню потреб волонтерів у самоактуалізації, маючи при цьому унікальні переваги у сфері опрацювання інформації і спілкування [14].

Онлайн-волонтерство є привабливим як для потенційних волонтерів, так і для організацій. Потенційних волонтерів приваблює його зручність та доступність. Воно вважається "низькопороговою діяльністю", яка не потребує значних ресурсів, соціальних мереж чи психологічного залучення, але при цьому має важливі переваги для волонтера. Онлайн-волонтерство також може принести користь громаді, пропонуючи унікальні послуги, які доступні для деяких груп, наприклад, психологічну підтримку людям, які не виходять з дому.

Крім того, воно підвищує "волонтерськість" людей - тобто їхню готовність, доступність і здатність бути волонтерами. Воно також може підвищити "рекрутингову спроможність" організації, що залучає волонтерів, тобто її здатність набирати волонтерів на основі доступності, оскільки людям легше бути волонтерами будь-де і будь-коли [15].

Електронне волонтерство є формою волонтерства, де люди використовують Інтернет для виконання волонтерської роботи безпосередньо через веб-платформи, додатки або інші цифрові засоби. Онлайн-волонтерство можна визначити як "вид громадянської активності, коли волонтери виконують свої завдання за допомогою Інтернету з дому або з інших місць" [16].

Кібер-волонтерство або онлайн-волонтерство стало набувати більшої популярності з появою технологій, особливо з початком масового використання соціальних мереж. Кібер-волонтерство виступає як діяльність, що вільно здійснюється особою для роботи на організацію, яка проводиться дистанційно через Інтернет (віртуально), а не на місці для виконання завдання. Поширення

популярності Інтернет речей значно розширила можливості неурядових організацій у розвитку волонтерської діяльності. Як наслідок, така взаємодія стала більш ефективною, поширеною та багатогранною і набула вирішального значення для розвитку електронної волонтерської діяльності.

Сьогодні різноманітні організації по волонтерству використовують соціальні медіа для досягнення поставлених цілей. Велика кількість таких організацій активно використовують Facebook та інші соціальні мережі, такі як Twitter та Instagram, для просування, розповсюдження та обміну інформацією та новинами про свою діяльність та місії. Окремі з них також створюють персональні веб-сайти, на яких кожен бажаючий може проявити себе тим чи іншим способом [17].

На сьогоднішній день можна виділити такі типи електронного волонтерства [18]:

1. Дистанційні проєкти. В електронному волонтерстві такі проєкти включають широкий спектр можливостей для волонтерів в онлайн-середовищі. Ці проєкти можуть варіюватися від створення контенту до дистанційного консультування та технічної підтримки. Ось декілька типових дистанційних проєктів:

- Створення веб-контенту

Волонтери беруть участь у створенні текстів, відео- або аудіоматеріалів, які можуть бути використані в освітніх програмах, на блогах, для некомерційних організацій або для підтримки різних кампаній.

- Технічна підтримка

В рамках цих проєктів волонтери допомагають у вирішенні проблем технічного характеру, надають консультації щодо користування різними програмними засобами або надають дистанційну підтримку з питань технічної складності.

- Онлайн-навчання та менторство

В рамках цих проєктів волонтери допомагають в навчанні або підтримці учнів чи молоді, надаючи дистанційні консультації, менторську підтримку та навчальну допомогу.

- Веб-розвідка та збір даних

Волонтери беруть участь у дистанційних проєктах, спрямованих на збір та аналіз даних, дистанційні дослідження тематики чи створення звітів на основі веб-джерел.

- Дизайн та графіка

Волонтери надають послуги з дистанційного графічного дизайну, розробки логотипів, створення візуалів для соціальних медіа, та інші графічні послуги.

- Активізм та соціальні медіа-кампанії

В рамках цих проєктів волонтери беруть участь у публічних кампаніях, розвитку тематичного контенту для соціальних медіа, або розповсюдженні інформації про питання соціального знання в мережі.

Ці типи проєктів відкривають широкі можливості для волонтерів в онлайн-середовищі та дозволяють їм зробити позитивний внесок у різні сфери, працюючи в зручний для них час та місце. Це може включати створення контенту, веб-розвідку, переклад, графічний дизайн, веб-розробку, програмування, соціальні медіа-кампанії або адміністрування веб-ресурсів.

2. Консультації та підтримка в режимі онлайн: Волонтери надають онлайн консультації, підтримку клієнтам або користувачам в різних сферах, таких як дистанційне навчання, консультування здоров'я чи психологічна допомога. Це важливий засіб підтримки та сприяння психологічного, медичного та соціального благополуччя різних груп.

Такі типи консультацій можна виокремити у наступні підгрупи:

- Психологічна підтримка: Волонтери можуть надавати онлайн-консультації та підтримку у справах психічного здоров'я, пропонуючи слухання та спілкування у випадку депресії, стресу або особистих криз.

- Дистанційне навчання: Волонтери можуть надавати онлайн-уроки, консультації щодо навчальних питань, допомагати з розв'язанням завдань або допомагати в управлінні навчанням.

- Консультації здоров'я: Волонтери, кваліфіковані в галузі медицини, можуть надавати онлайн-консультації здоров'я, діагностику симптомів та надавати загальну медичну підтримку.

- Психосоціальна підтримка: В рамках таких проектів волонтери можуть сприяти у підтримці у вирішенні соціально-побутових питань, які виникають у вразливих груп населення.

3. Активізм: Волонтери можуть приєднатися до онлайн-акцій, підписувати петиції, розповсюджувати інформацію про обговорювані питання.

4. Мапування та дистанційна допомога: Волонтери можуть допомагати в картографуванні даних, аналізі віддалених районів або надавати підтримку в екологічних програмах.

Структурна схожість між офлайн та онлайн волонтерською діяльністю не робить їх однаковою. Для обох видів діяльності людям потрібні певні навички та мотивації. Тип навичок і мотивації може залежати більше від ступеня формалізації, ніж від сфери, в якій відбувається діяльність (офлайн чи онлайн). Якщо людина займається формальним волонтерством, можуть знадобитися організаторські навички, наприклад, координувати роботу з іншими та вчасно її виконувати. Для неформального волонтерства важливішими є навички та мотивації, такі як турбота про інших. Надання приватних уроків математики школярам по сусідству та пояснення основ математики широкому загалу на YouTube можуть вимагати досить схожих навичок і мотивацій. Але, на ділі, використовуються зовсім різні підходи до, здавалось би, ідентичних дій. Онлайн- та офлайн-волонтерство, однак, не лише вимагає певних навичок, але й надає можливості для навчання з метою покращення навичок та підвищення самооцінки. Цей аспект буде особливо цікавим для тих, хто дивиться на волонтерство з інструментальної точки зору і розглядає його як інвестицію. Знову ж таки, можливості для навчання та підвищення кваліфікації можуть відрізнятися залежно від виду діяльності (наприклад, формальне чи неформальне волонтерство), але менше - від сфери волонтерства (онлайн чи офлайн). Наприклад, формальне волонтерство для асоціації, особливо якщо воно задокументоване сертифікатом, може бути більш важливою

кваліфікацією для працевлаштування, ніж неформальне залучення, незалежно від того, чи відбувалося це формальне залучення онлайн чи офлайн. Враховуючи подібність онлайн і офлайн волонтерства з точки зору вимог і переваг, можна очікувати, що обидві сфери волонтерства приваблюють різний тип людей [16].

З часом електронне волонтерство змогло зайняти більш сталі позиції і на сьогоднішній день воно нічим не поступається офлайн-волонтерству. Зокрема є окремі переваги електронного волонтерства до офлайн, серед них [16]:

- Глобальний зв'язок.

Електронне волонтерство дозволяє волонтерам з усього світу приєднатися до проєктів та організацій незалежно від їх фізичного місцезнаходження.

- Гнучкість.

Волонтерство можна виконувати в зручний час та, в багатьох випадках, без потреби фізичної присутності.

- Доступність.

Електронне волонтерство відкриває можливості для людей з обмеженими можливостями, які можуть працювати в онлайн-середовищі з власного дому.

Онлайн-волонтерство – це потенційний «засіб від існуючої нерівності у волонтерській діяльності та спосіб зміцнення існуючих моделей участі в суспільствах, що все більше оцифровуються» [16]. Дійсно, унікальні аспекти онлайн-волонтерства усувають деякі бар'єри участі і можуть створити більш інклюзивну форму залучення. Це може дати можливість залучати різноманітну аудиторію, пропонуючи легкий спосіб залучення людей із різними здібностями.

1.3. Нормативно-правове забезпечення розвитку розумних міст та волонтерської діяльності в них

У наш час зростає значення міст як головних центрів соціально-економічного життя. З одного боку, вони стають основними місцями поселення людей. Дійсно, зараз 55% населення світу проживає в містах, а до 2050 року ця частка сягне 70%. Зокрема, в Європейському Союзі ці показники ще вищі – 70 і 80 % відповідно. Сучасні цифрові технології призвели до суттєвих змін у житті різних держав і

суспільств, трансформували принципи і методи організації управління. Ці процеси торкнулися й локального, а не лише державного рівня [19].

Ще у 2015 році Європейський економічний і соціальний комітет у своєму рішенні вказав на можливість використання концепції «розумного міста» для оперативного розвитку промислової економіки Європи [20]. У 2016 році ООН Конференція з питань житла та сталого міського розвитку приділила пильну увагу використанню ідеї «розумного міста» [21].

Нормативно-правове забезпечення розвитку розумних міст є ключовим аспектом, який визначає правовий статус та регулює діяльність в цій сфері. Основну увагу воно зосереджує на впровадженні інновацій, підвищенні якості міського середовища та підтримці сталого розвитку міст.

Ключові аспекти нормативно-правового забезпечення розвитку розумних міст [22]:

1. Стандарти та регулювання: регулюючи стандарти та вимоги до технічних рішень, правові норми сприяють поширенню розумних технологій у містах.

2. Цифрова безпека: нормативно-правове забезпечення включає в себе заходи забезпечення цифрової безпеки та захисту даних у контексті використання технологій в міському середовищі.

3. Правила збирання та використання даних: регулювання стосовно збору, обробки та використання даних про місто включає в себе питання прозорості, конфіденційності та забезпечення прав громадян на захист особистої інформації.

4. Участь громадськості: нормативно-правове забезпечення розвитку розумних міст враховує механізми взаємодії з громадськістю, включаючи проведення консультацій, участь у прийнятті рішень, інформування та звітування.

5. Стимулювання інновацій: включаючи механізми фінансової підтримки, спеціальні режими оподаткування та інші ініціативи для розумних міст.

Нормативно-правове забезпечення важливе для створення стійкого та ефективного середовища для розвитку розумних міст, забезпечуючи високий рівень якості життя та інноваційних підходів до міського управління.

Ключові аспекти нормативно-правового забезпечення волонтерства в розумних містах [23]:

1. Регулювання волонтерської діяльності: встановлення стандартів та правил, пов'язаних із залученням, організацією та функціонуванням волонтерських програм у розумних містах.

2. Захист прав волонтерів: забезпечення правового захисту волонтерів, включаючи страхові покриття, правила безпеки під час волонтерської діяльності та підтримку у вирішенні правових питань.

3. Фінансове та матеріальне забезпечення: встановлення правил відшкодування витрат, відшкодування витрат на проїзд, харчування та інші витрати, пов'язані з волонтерською діяльністю.

4. Прозорість та звітність: встановлення вимог звітності та прозорості у волонтерських програмах, включаючи забезпечення оприлюднення інформації про використання ресурсів.

Приклади нормативно-правового забезпечення:

1. Законодавство про волонтерство: включає унормування понять, прав та обов'язків волонтерів і організацій, що залучають волонтерів [24].

2. Податкові пільги та стимули: законодавчі акти, що стимулюють бізнеси та організації надавати фінансову підтримку волонтерським програмам та отримувати податкові пільги за це.

3. Освітні та навчальні програми: законодавство, що сприяє впровадженню позашкільних волонтерських програм та інтеграції волонтерства у навчальні заклади.

4. Правовий захист: законодавчі акти щодо захисту волонтерів від дискримінації та недобросовісних практик.

Інформацію про правове забезпечення онлайн волонтерства можна переглядати на різних джерелах, включаючи урядові ресурси, сайти громадських організацій, а також портали, присвячені правовим аспектам волонтерства. Ось декілька ресурсів, де можна знайти цю інформацію:

1. Офіційні урядові портали: Багато країн мають офіційні урядові портали, де публікуються законодавчі акти, постанови, регламенти та інші нормативно-правові документи, пов'язані із волонтерством. Наприклад, у Сполучених Штатах це може бути сайт Congress.gov, а в Україні – ресурс Верховної Ради України [24, 25].

2. Сайти місцевих волонтерських центрів: Місцеві волонтерські центри, фонди або громадські організації, що діють у галузі волонтерства, часто надають інформацію про правове забезпечення волонтерства на своїх веб-сайтах.

3. Міжнародні та національні організації: Організації, такі як ООН, Європейська комісія, Міжнародний Червоний Хрест та інші, надають документи, рекомендації та інформацію щодо правового забезпечення волонтерства [26].

4. Правознавчі журнали та платформи: Наукові та правознавчі платформи часто публікують статті, дослідження та аналітичні матеріали, що стосуються нормативно-правового забезпечення волонтерства та громадянської участі.

5. Глобальні інституції та організації: Сайти світових організацій, таких як Всесвітня Організація Здоров'я, УНІЦЕФ, а також сайти регіональних організацій, можуть містити інформацію щодо правових аспектів волонтерства [27].

Ці ресурси надають можливість ознайомитися з правовими аспектами волонтерства, а також знаходити актуальні нормативні документи, статті, дослідження та іншу корисну інформацію.

Створення ефективного нормативно-правового забезпечення волонтерства в розумних містах є важливим елементом для забезпечення сталого розвитку та підтримки громадянського суспільства. Однак, в це ж саме час, важливо забезпечити, щоб нормативно-правові акти не обмежували гнучкість та розвиток самоорганізації від боку громадян, а сприяли їх активності та участі у розвитку міста.

Всесвітнє нормативно-правове забезпечення розвитку волонтерства включає міжнародні акти, що стимулюють та регулюють волонтерську діяльність, сприяючи поширенню громадської активності та залучення громадян до різних сфер громадського життя.

1. Декларація про права волонтерів: Прийнята Генеральною Асамблеєю ООН, ця декларація розглядає права та обов'язки волонтерів, сприяючи їх захисту та визнанню важливості їхньої ролі в суспільстві [28].

Ця Декларація підтримує право кожної жінки, чоловіка та дитини на вільне об'єднання та волонтерську діяльність незалежно від їхнього культурного та етнічного походження, релігії, віку, статі та фізичного, соціального чи економічного стану. Усі люди у світі повинні мати право вільно пропонувати свій час, талант і енергію іншим і своїм спільнотам шляхом індивідуальних і колективних дій, без очікування фінансової винагороди.

Декларація прагне розвитку волонтерства, яке:

- викликає залучення всієї громади до виявлення та вирішення її проблем;
- заохочує та дає змогу молоді зробити лідерство через службу постійною частиною свого життя;
- надає голос тим, хто не може говорити сам за себе;
- дозволяє іншим брати участь як волонтери;
- доповнює, але не замінює відповідальні дії інших секторів і зусилля оплачуваних працівників;
- дозволяє людям здобувати нові знання та навички, а також повною мірою розвивати свій особистий потенціал, самовпевненість і креативність;
- сприяє сімейній, громадській, національній та глобальній солідарності [28].

2. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи про сприяння громадянському вихованню та волонтерству: Цей документ стимулює розвиток волонтерської діяльності в країнах-членах Ради Європи [29].

3. Законодавчі акти щодо волонтерства на національному рівні: Багато країн мають свої законодавчі акти, присвячені волонтерству, де визначають правовий статус волонтерів та створюють правові умови для їхньої діяльності.

4. Міжнародно-правові угоди: Такі як Міжнародний Пакт про громадянські та політичні права, а також Європейська Соціальна Хартія, які можуть містити

положення, що стосуються громадянського суспільства та волонтерської діяльності [30].

Ці документи та законодавчі акти грають важливу роль у сприянні розвитку волонтерства та громадянського суспільства як цілісної системи, сприяючи громадській активності та забезпечуючи правовий захист волонтерів у різних країнах світу.

Проте, говорячи про електронну волонтерську діяльність, можна зазначити, що воно є досить новим явищем, та як наслідок, ще не всі стандарти та правові механізми підходять до цієї форми волонтерства. Однак, деякі організації розробляють нормативні акти, зокрема в контексті волонтерства у віртуальному середовищі. Важливою міжнародною ініціативою у цьому напрямку є:

1. Організація Об'єднаних Націй: ООН активно працює над створенням стандартів та рекомендацій для електронного волонтерства. Основні принципи забезпечення електронного волонтерства ООН включають прозорість, безпеку даних та конфіденційність, правовий статус волонтерів у віртуальному середовищі, а також заохочення громадян до участі у волонтерських проєктах, що базуються в Інтернеті [27].

2. Європейська Комісія: У Європейському Союзі, в рамках програм щодо розвитку волонтерства, надаються фінансові та інші форми підтримки для волонтерських проєктів віртуального волонтерства, а також сприяння розвитку відкритих платформ для залучення волонтерів.

3. Нормативна стандартизація: В деяких країнах проводяться роботи зі стандартизації волонтерства, у тому числі й в електронній сфері. Це може включати в себе стандарти щодо збору та зберігання даних, захисту прав волонтерів у віртуальному просторі, а також етичні та правові питання.

Незважаючи на те, що ця сфера все ще розвивається та потребує більш ретельних нормативних механізмів, світове співтовариство та міжнародні організації активно працюють над створенням стандартів та рекомендацій для забезпечення якості та безпеки електронного волонтерства.

Перехід до електронних послуг в розумних містах розглядається як міра, що підвищить ефективність діяльності уряду та сприятливо відобразатиметься на державі та суспільстві. Інтернет Речі відкривають нові можливості для уряду, які допоможуть зробити свою роботу ефективнішою, і саме з цієї причини вони використовують їх у своїй роботі. Проте, електронні послуги - це щось більше, ніж просто використання Інтернету [31].

Електронні послуги мають великий потенціал для розширення сфери застосування інформаційно-комунікаційних систем в органах державного управління і роблять можливим більш широкий доступ до інформації. Можна виділити наступні переваги електронних послуг в розумних містах, зокрема [32]:

1. Електронні послуги сприяють зростанню ефективності роботи уряду країни. В даний час ІКТ є стимулятором реформ, спрямованих на поліпшення роботи органів державного управління і підвищення продуктивності роботи внутрішніх операційних систем: фінансових систем, механізму закупівлі, платіжних механізмів, системи внутрішньої комунікації та обміну інформацією.

2. Електронний уряд формує багатосторонні внутрішні комунікаційні мережі між державою і суб'єктами соціально-економічного життя з метою об'єднання технологій, інформації і знань. Завдяки цьому, наприклад, стає можливим встановлення ефективної взаємодії державних структур. Більш того, надання комплексних послуг неможливо без комунікації багатьох державних установ та відомств, що призводить до утворення великої і багатосторонньої мережі взаємин.

3. Перехід до застосування електронних послуг веде до скорочення витрат і підвищення ефективності. Надання державних послуг за допомогою сучасних ІКТ значно скорочує витрати на обробку даних в порівнянні з традиційним способом надання послуг. Застосування ІКТ також підвищує ефективність процесів надання державних послуг за рахунок можливості колективного доступу до інформації державних структур. Тим самим скорочуються тимчасові витрати на здійснення транзакцій і виключаються помилки, які можуть з'явитися при ручній обробці інформації. Більш того, за рахунок спрощення внутрішніх процесів стає можливим більш швидке і точне прийняття рішень [33].

4. Підвищення якості надаваних державних послуг є одним з основних компонентів державної адміністративної реформи протягом останніх двох десятиліть, де головна роль відведена сучасним ІКТ, застосування яких дозволяє поліпшувати процес надання державних послуг і в той же час служить головним компонентом процесу створення е-уряду. Зокрема, використання Інтернету дало можливість значно збільшити кількість орієнтованих на споживача державних електронних послуг, які спрямовані на розширення сфери державного управління, а також прискорити темпи надання даних послуг в порівнянні з традиційною моделлю, де процеси надання державних послуг вимагають досить багато часу на реалізацію та в більшості випадків є неефективними і непрозорими.

5. Удосконалення механізмів управління за допомогою створення е-уряду допомагає успішніше досягати економічних і політичних цілей: від поширення електронної комерції, зниження податкових навантажень за рахунок реалізації більш ефективних програм до встановлення електронної демократії.

6. Електронні послуги збільшують рівень прозорості процесів прийняття рішень, а також сприяють зниженню рівня корупції. Залучення громадян до роботи е-уряду за допомогою надання їм можливості вносити свої ідеї та пропозиції на спеціальних майданчиках в Інтернеті збільшує ступінь прозорості процесів функціонування державних структур, так як в цьому випадку громадяни мають доступ до державної інформації, стандартів, планів уряду, тому зникає необхідність особистого відвідування державних установ.

7. Електронний уряд допомагає більш ефективно реалізовувати програму реформ. Так, відповідно до програми модернізації, впровадження е-уряду дозволяє виявити вади, слабкі місця, недоліки системи управління та визначити необхідні зміни, реалізація яких поліпшить якість надаваних державних послуг і підвищить ефективність системи управління в цілому.

8. Електронні послуги підвищують рівень довіри громадян уряду країни. Е-урядування шляхом вдосконалення інформаційних потоків і заохочення комунікації громадян і державних структур сприяє зростанню довіри громадян до уряду, а це, в свою чергу, покращує якість надаваних державних електронних

послуг завдяки тому, що держава має великий обсяг інформації, використання якої належним чином надає можливість швидко приймати якісні рішення, а отже, краще служити інтересам суспільства.

9. Застосування сучасних ІКТ в рамках концепції е-урядування сприяє досягненню високих результатів в таких ключових галузях, як охорона здоров'я, безпека, соціальне забезпечення, освіта. На практиці реалізація цього твердження виглядає так, що уряд і органи державного управління створені для вирішення політичних та економічних проблем, а ІКТ виконують роль головної рушійної сили в розвитку і вдосконаленні всіх основних сфер життя суспільства.

10. Електронні послуги стимулюють застосування сучасних ІКТ у всіх сферах життя суспільства, тобто для здійснення ефективної електронної комунікації з державою суб'єкти соціально-економічного життя повинні використовувати сучасні ІКТ [32].

Таким чином, завдяки впровадженню електронних послуг в розумних містах вирішуються наступні завдання:

- 1) спрощується доступ до державних послуг для громадян та підприємств;
- 2) зростає залученість населення до державного управління;
- 3) покращується комунікація між урядом і громадянами;
- 4) підвищується рівень задоволення населення державними послугами;
- 5) підвищується ефективність роботи уряду.

Висновки до розділу 1

Отже, розумне місто – це новітнє місто, що має змогу існувати вже сьогодні. Існує безліч методів, які допомагають кожному місту покращуватись та вдосконалюватись. Без запровадження таких методів, у майбутньому, місто втратить привабливість.

Волонтерство в розумних містах – це нова форма волонтерської діяльності, де люди використовують свої гаджети для виконання волонтерської роботи безпосередньо через веб-платформи, додатки або інші цифрові засоби. Ця форма волонтерства дозволяє людям зробити позитивний внесок у світ за допомогою

власного комп'ютера чи смартфона, не виходячи з дому або працюючи у зручний для них час. Таким чином, волонтери можуть брати участь у проєктах та програмах, де їхні зусилля використовуються для створення різних видів контенту, веб-розвідки, перекладів, графічного дизайну, програмування, адміністрування веб-ресурсів, надання онлайн консультацій, допомоги у навчанні та багато іншого.

Електронне волонтерство стає все більш популярною формою волонтерства у цифрову епоху, відкриваючи нові можливості для співпраці та взаємодії, щоб допомогти розв'язувати різні проблеми та сприяти загальному добробуту. Після глобальної пандемії, і з появою нових технологій і соціальних медіа, люди почали проводити більше часу в Інтернеті, і дехто з них став волонтером саме таким чином.

Розумні міста та волонтерство в них – це один із важливих кроків вперед у світ майбутнього, оскільки автоматизує та робить доступною велику кількість функцій.

РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСТВА В РОЗУМНИХ МІСТАХ

2.1. Світовий досвід впровадження розумного волонтерства

Світовий досвід впровадження електронного волонтерства показує, що ця форма діяльності стала дедалі більш поширеною та важливою у цифрову епоху. Інтернет революціонізував практично всі аспекти сучасного життя, і волонтерство не є винятком. Хоча деякі можливості все ще вимагають особистої участі, ця альтернатива дозволяє людям просто використовувати комп'ютери для підтримки потреб.

Ключові аспекти світового досвіду впровадження електронного волонтерства включають [34]:

- Глобальна співпраця
- Міжнародні проєкти

Такі проєкти надають досвід та можливості для волонтерів з усього світу, щоб займатися спільними завданнями, які стосуються глобальних проблем, таких як збереження навколишнього середовища, освіта чи підтримка у сфері здоров'я.

- Міжнародні організації

Чисельні міжнародні організації, такі як ООН та світові благодійні фонди, активно використовують електронне волонтерство для сприяння своїм глобальним місіям та завданням.

- Гнучкість та доступність
- Залучення різних верств населення

Електронне волонтерство відкриває можливості для людей з обмеженими можливостями, молоді, пенсіонерів та інших груп населення для залучення до волонтерських проєктів, виконуючи їх зручно та гнучко.

- Віддалені регіони та країни

Ця форма волонтерства надає можливість для волонтерства з будь-якої точки світу, незалежно від фізичного місцезнаходження, забезпечуючи більший доступ до участі в глобальних і локальних об'єднаних зусиллях.

- Технології та інновації
- Мапування та дистанційні дослідження

Електронне волонтерство активно залучається до цифрового мапування, дистанційних досліджень та збирання даних, допомагаючи вирішувати глобальні проблеми та збирати інформацію для наукових проєктів.

- Кризове реагування

Електронне волонтерство стало важливою складовою реагування на кризи, допомагаючи координувати допомогу, передавання інформації та підтримку в країнах по всьому світу у випадку надзвичайних ситуацій.

- Кібербезпека

Резонансні атаки та порушення безпеки в онлайн середовищі підкреслюють важливість забезпечення захисту даних та конфіденційності для учасників електронного волонтерства.

- Культурне й етичне різноманіття

Глобальне волонтерство стикається із різноманітними культурними та етичними нюансами, які потребують уваги та розвитку гармонійних підходів до співробітництва.

Враховуючи ці аспекти, світовий досвід впровадження електронного волонтерства показує, що ця форма волонтерства стає все більш важливою з точки зору глобальної співпраці, доступності для всіх та інноваційних методів вирішення нагальних глобальних проблем.

Розумне волонтерство відбувається онлайн, забезпечуючи безпрецедентний доступ до широкого спектру можливостей без обмежень географії. Це відносно нова форма волонтерства.

Можна виділити декілька вагомих проєктів, які вплинули на розвиток такої форми волонтерської діяльності [34]. Зокрема:

1. Здоров'я та медицина. Проєкт FIMRC

FIMRC із задоволенням пропонує інноваційні віртуальні програми, які допомагають надавати якісну медичну допомогу громадам, пропонуючи учасникам всебічний досвід глобального здоров'я вдома. Учасники волонтерської програми

отримують доступ до основних глобальних ресурсів охорони здоров'я та інформації від експертів у цій галузі.

Проект має три різні програми на вибір: Global Health Essentials, Foundations in Global Health і Student Explorer. Кожна програма пропонує інтерактивні курсові роботи з питань глобальної охорони здоров'я та роботи сайтів FIMRC по всьому світу, а також застосування в реальному світі для набутих компетенцій.

Приймаючи участь в такій програмі учасники можуть отримувати медичний досвід, взаємодіяти з глобальними експертами з охорони здоров'я та розвитку та спілкуватися з однодумцями в режимі онлайн [35].

1. Індивідуальне волонтерство. Проект GAP Year Nepal

Віртуальне волонтерство в Непалі з GAP Year Nepal дозволяє учасникам реалізувати власні ідеї. Волонтери можуть зареєструватися (час реєстрації займає від 2 до 12 тижнів) і підтримати країну, пропонуючи свою допомогу і досвід дистанційно. Волонтери можуть викладати англійську мову, наприклад, або запропонувати підтримку за допомогою онлайн-інструментів.

Оскільки все більше ресурсів і галузей переміщуються в Інтернет, Непал може скористатися підтримкою для зміцнення своєї інфраструктури для задоволення цих потреб. У багатьох громадах не тільки немає комп'ютерів, але й багато людей не вміють ними правильно користуватися. Для організацій звернення за підтримкою через Інтернет є єдиним способом утримати себе. Є спільноти, які не мають цих ресурсів, і є великі верстви населення, які мають доступ до цифрових інтелектуальних пристроїв. Вузьке місце полягає в правильному використанні цих пристроїв. Таким чином, онлайн ресурс GAPYear спрямований на те, щоб люди навчилися користуватися онлайн-каналами, щоб полегшити собі та іншим людям життя [36].

2. Найкраще для створення спільноти: Amigos de las Americas

Amigos de las Americas пропонує восьми тижневий проект впливу на громаду з учасниками як із США, так і з Латинської Америки. Під час цієї програми учасники об'єднуються в групи з 8 до 12 студентів і вчаться ставати громадянами світу – без необхідності фактичної присутності.

Мета програми полягає в тому, щоб студенти розробили свій персональний сервісний онлайн проєкт. Студент не тільки безпосередньо працюватимете над розвитком спільноти в цьому проєкті, але й отримаєте наставництво від експерта в цій галузі та створить свою глобальну мережу колег і однолітків. Крім того, дана організація дозволяє практикувати мовні навички! Головна мета цієї програми – налагодити зв'язок з іншими людьми та організаціями задля більшого розповсюдження волонтерської діяльності онлайн [37].

4. Найкраще для розширення прав і можливостей жінок онлайн. Проєкт Trama Textiles

Trama Textiles – це організація, яка займається покращенням життя жінок і популяризацією культури майя шляхом створення красивих і вишуканих текстильних виробів. Місцеві майстрині з Гватемали виготовляють одяг, товари для дому й аксесуари за допомогою техніки ткацького верстата. Ці предмети торгівлі продаються як на місцевому рівні, так і в Інтернеті на міжнародному рівні та забезпечують достатній життя кваліфікованим жінкам-майстриням у громаді.

Trama Textiles вітає волонтерів, які мають досвід у таких сферах, як управління соціальними мережами, графічний дизайн, написання грантів, збір коштів, продажі, розвиток бізнесу. Віртуальні волонтери зобов'язуються можуть працювати на сайт організації, тим самим допомагаючи її покращенню [38].

5. Найкраще для навчання. Проєкт Outreach360

Outreach360 надає численні можливості для волонтерства тим, хто зацікавлений у викладанні англійської мови. Волонтери працюють з молодими студентами по всій Латинській Америці раз на тиждень по 75 хвилин на сесію. Вони допомагають студентам вивчати англійську мову, а також здобувають досвід викладання та лідерства [39].

6. Найкраще для правозахисної діяльності. Проєкт Amnesty Decoders [40].

Група волонтерів працює онлайн, аналізуючи фото та відео, щоб виявити можливі порушення прав людини та здійснювати розслідування у різних країнах.

Окрему увагу потрібно приділити ресурсу Online Volunteering Platform [41].

Служба онлайн-волонтерства UNV об'єднує некомерційні організації розвитку з мотивованими людьми, які надають свою підтримку через Інтернет. Це легко, швидко та ефективно.

Організація надає можливість для волонтерів з усього світу приєднатися до проектів ООН через онлайн-платформу, де вони можуть займатися різними завданнями, такими як веб-розвідка, переклад, дизайн та багато іншого.

Щороку більше 11 000 онлайн-волонтерів виконують близько 17 000 завдань. Задоволеність цими завданнями становить понад 94% [41].

Спочатку організація та волонтер реєструються на сайті, далі надають опис можливостей або пояснюють, що їм потрібно від онлайн-волонтерів.

Онлайн-волонтери шукають можливості, які відповідають їхнім профілям та інтересам, і подають свої заявки. Потім організації вибирають людей, яких вони хотіли б залучити, і працюють з ними через Інтернет. Спеціальна команда сайту доступна онлайн, щоб надати вказівки та підтримку усім бажаючим.

Організації зберігають право вибору, а онлайн-волонтери самі знаходять світ можливостей робити добро на представленому ресурсі.

Таким чином, будь-хто може стати онлайн-волонтером через службу онлайн-волонтерства UNV. Все, що їм потрібно, це комп'ютер, підключення до Інтернету та здібності [41].

Онлайн-волонтери – це професіонали, студенти, домогосподарки, пенсіонери, люди з обмеженими можливостями та експатріанти з усього світу. Усіх їх об'єднує одне – прагнення справити реальні зміни у справі миру та розвитку. На ресурсі немає жодних витрат. Онлайн-волонтери співпрацюють по всьому світу, не виходячи з дому і не лише надають цінні навички та досвід. Виходячи з різних традицій і культур, вони також приносять нові ідеї та свіжі погляди.

Це дієве коло: онлайн-волонтери дізнаються про світ розвитку та людей, яким вони служать, і, у свою чергу, діляться цією інформацією зі своїми друзями та колегами, таким чином мобілізуючи додаткову підтримку.

Всього ресурс налічує 97 500 учасників по всьому світу, а щороку до нього приєднується близько 17 тисяч нових людей, які бажають вносити зміни і бути корисними у якомусь процесі.

60% онлайн-волонтерів походять із країн, що дуже швидко розвиваються. Серед найпоширеніших країн походження онлайн-волонтерів є Аргентина, Австралія, Бразилія, Камерун, Канада, Китай, Колумбія, Кот-д'Івуар, Єгипет, Франція, Німеччина, Гана, Індія, Індонезія, Італія, Кенія, Нігерія, Пакистан, Філіппіни, Португалія, Іспанія, Уганда, Великобританія, США та В'єтнам [41].

Кілька класичних прикладів розумного волонтерства у світі:

1. Трансляція мапування

Організація: Humanitarian OpenStreetMap Team [43].

Ідея: Учасники волонтерських проєктів мапують віддалені території, допомагаючи збирати географічні дані для гуманітарних та розвиткових проєктів у різних країнах.

2. Дистанційний переклад

Організація: Translators Without Borders [44].

Ідея: Волонтери надають переклад текстів для гуманітарних організацій, що працюють у різних країнах, у тому числі в онлайн-форматі.

3. Онлайн навчання

Організація: e-education for kids [45].

Ідея: Вчителі, студенти та фахівці пропонують онлайн-навчання та консультації для дітей з різних куточків світу.

4. Соціальні медіа кампанії

Організація: Amnesty International [46].

Ідея: Організація запускає онлайн-кампанії, які стосуються прав людини та глобальних проблем.

5. Підтримка онлайн-платформ

Організація: Crisis Text Line [47].

Ідея: Волонтери надають підтримку через онлайн-платформи для осіб у кризових ситуаціях.

6. Веб-розвідка та аналітика

Організація: The Syrian Archive [48].

Ідея: Волонтери допомагають у зборі та аналізі відео- та фотоматеріалів для документування воєнних злочинів.

7. Віртуальний активізм

Організація : Avaaz [49].

Ідея: Волонтери приєднуються до онлайн-петицій та акцій, спрямованих на зміну політики та глобальних проблем.

8. Онлайн-адміністрування та спільноти

Організація : Online Communities Association [50].

Ідея: Волонтери допомагають у керуванні та розвитку онлайн-спільнот або платформ.

9. Віртуальні медичні місії

Організація : Doctors Without Borders [51].

Ідея: Лікарі та медичні фахівці надають консультації та підтримку онлайн для медичних проблем у віддалених регіонах.

10. Онлайн гуманітарна допомога

Організація : Global Giving [52].

Ідея: Волонтери надають підтримку та координують гуманітарну допомогу через онлайн-платформи для проектів у різних країнах.

Ці приклади свідчать про широкий спектр можливостей для онлайн волонтерської діяльності в глобальному контексті, де люди з різних куточків світу можуть зробити позитивний внесок через цифрові засоби.

Враховуючи ці аспекти, світовий досвід впровадження електронного волонтерства показує, що ця форма волонтерства стає все більш важливою з точки зору глобальної співпраці, доступності для всіх та інноваційних методів вирішення нагальних глобальних проблем.

2.2. Особливості розвитку волонтерства в розумних містах Нідерландів

Згідно рейтингу EasyPark [5] найкращі розумні міста на сьогодні – це Лондон, (Велика Британія), Копенгаген (Данія), Амстердам (Нідерланди).

Розумне волонтерство в Амстердамі обумовлене різноманітними ініціативами та платформами, що поєднують традиційні засади волонтерської діяльності з використанням сучасних технологій для покращення організації та збільшення впливу волонтерських проектів у місті.

Електронні послуги займають важливе місце в політичному житті Нідерландів з середини 90-х років. З того часу центральний уряд Нідерландів запустив декілька програм та прийняв ряд політичних документів у сфері електронного управління або пов'язаних з ним речей [53].

Деякі міста Нідерландів брали участь у проєкті OL2000, і три з них згодом були названі лідерами в сфері розвитку електронних послуг (Гаага, Енсхеде та Ейндховер / Гельмонд). Більше того, за межами проєкту OL2000 великі міста працюють краще, ніж менші муніципалітети, оскільки вони володіють ресурсами для інвестування в електронне урядування. Вже до кінця 2003 року всі муніципалітети Нідерландів мали власні веб-сайти.

Нідерланди стабільно утримують високі показники в різних світових рейтингах інноваційного розвитку. Зокрема, за рівнем інноваційності економіки країна зайняла в 2015 році четверте місце в світі за «Глобальним інноваційним індексом» (англ. The Global Innovation Index) і 20-е місце відповідно до інноваційного індексу Блумберга (англ. The Bloomberg Innovation Index) [53].

В контексті Нідерландів, розвиток волонтерства в розумних містах відображає сучасні тенденції використання технологій, сприяння сталому розвитку та покращенню якості життя мешканців.

Волонтерство має багато переваг як для волонтера, так і для громади, в якій або для якої виконується волонтерська робота. Для тих, хто емігрує до Нідерландів, прибуваючи як іноземці, це може бути чудовим способом також створити локальну мережу однодумців і, у багатьох випадках, допомогти у формуванні навичок

нідерландської мови. У Нідерландах дедалі більше можливостей для волонтерства, для якого не потрібно володіти нідерландською мовою або зовсім не потрібно [54].

В Нідерландах популярні такі підходи до розумного волонтерства:

1. Цифрові платформи для волонтерства

У Нідерландах розвинені цифрові платформи для волонтерства, що забезпечують зручний доступ та сприяють пошуку волонтерських можливостей. Ці платформи надають інформацію про різноманітні проекти та допомагають знаходити волонтерські можливості, що відповідають індивідуальним інтересам та навичкам.

2. Участь у розвитку цифрових ініціатив

У розумних містах Нідерландів волонтерство може бути пов'язане з розвитком та впровадженням цифрових ініціатив, таких як розумні технології для збереження енергії, покращення транспортної інфраструктури, управління відходами та інші проекти сталого розвитку.

3. Освітні та технологічні ініціативи

Волонтерство у Нідерландах дозволяє громадянам брати участь у освітніх та технологічних ініціативах, спільно працюючи з місцевими урядовими та недержавними організаціями для створення програм, що сприяють цифровій грамотності та використанню розумних технологій у щоденному житті.

4. Підтримка цифрових навичок та комунікація

Волонтери можуть бути включені у програми підтримки цифрових навичок серед місцевого населення, а також у розвиток спеціалізованих комунікаційних ініціатив для покращення спілкування та доступу до цифрових послуг.

5. Аналіз та звітність

У розумних містах Нідерландів волонтерство може включати участь у цифровому аналізі та звітності щодо різноманітних аспектів сталого розвитку, в тому числі впровадження ініціатив та оцінку їхнього впливу.

Розвиток волонтерства в розумних містах Нідерландів відображає сучасний підхід до громадянської участі та сталого розвитку через використання цифрових інструментів, підтримку інновацій та співпрацю в цифровому середовищі.

Цифрові платформи – один з найяскравіших проявів розумної волонтерської діяльності в Нідерландах. Прикладами таких платформ є:

1. WeHelpen [55]

WeHelpen є онлайн-платформою, яка забезпечує можливості для волонтерів та людей, які потребують підтримки, для знаходження одне одного. Платформа допомагає організувати різні громадські послуги, такі як допомога в побуті, супровід до лікаря або психолога, догляд за старшими людьми та інші види підтримки.

Основні функції та можливості WeHelpen включають:

- Створення мереж підтримки: платформа дозволяє людям створювати мережі підтримки та отримувати допомогу в різних аспектах життя, таких як догляд за старшими людьми, допомога в побуті, супровід до лікарів та інші види підтримки.
- Пошук волонтерів та допомоги: користувачі можуть знаходити волонтерські можливості або надавати свою допомогу іншим у своєму місцевому оточенні.
- Обмін послугами: платформа допомагає організовувати обмін певними послугами між користувачами на добровільній основі.
- Підтримка уразливих груп: WeHelpen сприяє об'єднанню людей для надання підтримки у разі кризових ситуацій.
- Організація громадських ініціатив: платформа допомагає громадянам організовувати та долучатися до громадських ініціатив для поліпшення свого місцевого оточення.

2. Hack Your Future [56].

Hack Your Future – це ініціатива, яка залучає волонтерів з досвідом у галузі програмування та розвитку програмного забезпечення для навчання біженців у навичках веб-розробки. Волонтери допомагають у створенні та впровадженні цифрових навичок у біженців для їхньої успішної адаптації у суспільстві.

Загалом платформа надає онлайн-курси з програмування, веб-розробки та супутніх технологій, які дозволяють біженцям вивчати цільові навички в зручному для них форматі.

Окрему увагу варто надати тому, що люди, які мають досвід у сфері програмування та розробки програмного забезпечення, можуть стати волонтерами та надавати підтримку та керування у реалізації навчальних програм.

Також платформа надає підтримку у пошуку робочих місць та можливостей для подальшого навчання після успішного завершення курсів.

3. PEP Den Haag [57]

Це організація, яка залучає волонтерів для надання послуг та підтримки для неприбуткових організацій та ініціатив, забезпечуючи їм можливості для розвитку, співпраці та зміцнення їхньої ролі у створенні позитивних змін в місті Гаага та регіоні.

Основні функції та можливості платформи PEP Den Haag включають:

- Консультації та ресурси: PEP Den Haag забезпечує неприбуткові організації консультаціями та надає доступ до ресурсів, які сприяють їхньому розвитку та успішній діяльності.
- Організація тренінгів та семінарів: платформа організовує освітні заходи для розвитку навичок та знань учасників неприбуткового сектору в різних сферах.
- Професійний розвиток: PEP Den Haag надає підтримку для професійного розвитку та управління в неприбутковому секторі.
- Підвищення навичок та розвиток лідерства: організація сприяє підвищенню лідерських якостей та розвитку навичок управління для лідерів неприбуткових організацій.
- Мережа та співпраця: PEP Den Haag сприяє зв'язкам між неприбутковими організаціями, а також розвитку співпраці для вирішення спільних завдань та викликів.

4. Amsterdam Smart Citizens Lab [58]

Лабораторія Amsterdam Smart Citizens – це місце, де волонтери можуть брати участь у різних дослідницьких проектах, пов'язаних з використанням даних та технологій для створення розумних рішень для міського середовища.

Платформа залучає мешканців до збору різноманітних даних онлайн (наприклад, про якість повітря, рівень шуму, якість води тощо) та подальшого їхнього аналізу з метою виявлення та вирішення проблем.

5. Taal Doet Meer [59].

Ідея: Taal Doet Meer (Мова робить більше) – це організація, яка залучає волонтерів для викладання мови та надання підтримки учням з іншомовним походженням для їх успішної інтеграції в нідерландське суспільство.

Основні функції та можливості організації включають:

- Навчання мові: організація надає можливості для навчання мові (зокрема, голландської) для іноземців з метою полегшення їхньої інтеграції в нідерландське суспільство та ринок праці.
- Культурна підтримка: Taal Doet Meer також спрямована на підтримку багатокультурного середовища, де учасники можуть обмінюватися культурними знаннями та досвідом.
- Супровід та менторство: організація надає можливості для отримання супроводу та менторства для інтеграції в місцеве суспільство та отримання підтримки в різних аспектах.
- Спільнота та інтеграція: Taal Doet Meer допомагає створювати спільноту, де учасники можуть відчувати себе частиною нідерландського суспільства, обмінюватися досвідом та підтримкою.

6. The Hague Peace Projects [60].

Це громадська онлайн організація, яка залучає волонтерів для реалізації проектів, спрямованих на сприяння миру та врегулювання конфліктів у Нідерландах та за кордоном.

Діяльність організації спрямована на використання засобів масової інформації для широкого поширення повідомлень про мирні ініціативи та сприяння миру.

2.3. Особливості розвитку волонтерства в розумних містах Швеції

Швеція є однією з найбільших за площею країн Європи. У Швеції проживає близько 10,06 мільйона людей, близько 23% молодше 20 років, близько 15% населення народилися в іншій країні. Зараз у Швеції близько 85% населення живт у містах, і ця частка постійно зростає. Постійна потужна тенденція урбанізації створює як виклики, так і можливості, і міста стають дедалі важливішими для створення умов для регіонального зростання, енергоефективності та ресурсоефективності, добробуту людей і сталого розвитку суспільства в цілому. Європейські міста генерують 85% ВВП ЄС і 90% усіх інновацій. Відповідно, 70% усіх викидів CO₂ мають міське походження[61]. Оскільки міста розвиваються відповідно до зростаючих вимог і викликів урбанізації, потрібні розумні рішення. Таким рішенням є вектор на розумне місто.

Швеція є однією з провідних європейських країн у розвитку розумних міст. Загальна мета переходу на платформи розумніших міст – економія часу мешканців у екологічний спосіб, покращення якості їхнього життя та створення нових бізнес-моделей, ноу-хау та робочих місць. Ефективне міське планування та розвиток були центральними для Швеції протягом багатьох років.

Smart City Sweden – це фінансована державою експортна платформа для екологічних міських рішень. У регіональних офісах і штаб-квартирі в Стокгольмі ми вітаються делегації з усього світу, зацікавлені в інвестуванні в розумні та стійкі міські рішення зі Швеції.

Smart City Sweden збирає передовий досвід Швеції в п'яти сферах: клімат, енергетика та навколишнє середовище, мобільність, цифровізація, міське планування та соціальна стійкість[62].

Волонтерська діяльність в Швеції має глибокі традиції та широкий спектр сфер застосування, включаючи соціальні послуги, охорону довкілля, культурні заходи тощо. Ця країна волонтерства має свою особливу структуру, яка спирається на партнерство між урядом, громадськими організаціями, підприємствами та самими волонтерами.

Організаційна структура волонтерства в Швеції часто заснована на принципах демократії та громадянського суспільства. Волонтери часто залучаються через неприбуткові організації та фонди, які спеціалізуються на різних сферах, від допомоги мігрантам до охорони природи.

У Швеції волонтерство підтримується законодавством, що стимулює розвиток волонтерської діяльності та робить її більш доступною. Закони стосовно волонтерства визначають права та обов'язки волонтерів, а також правовий статус волонтерських організацій.

Волонтерство в Швеції активно присутнє в таких сферах, як:

- Соціальна допомога: волонтери допомагають людям з інвалідністю, пожилій людині, безхатькам та іншим категоріям населення, яким потрібна соціальна підтримка.
- Охорона довкілля: добровольці активно займаються благоустроєм місцевостей, очищенням водойм та лісів, а також сприяють розвитку екологічної свідомості.
- Громадська безпека: часто волонтери беруть участь у програмах місцевих патрульних груп для забезпечення громадської безпеки та запобігання злочинності.

Особливу увагу в Швеції приділяють залученню молоді до волонтерської діяльності. Наприклад, програми обміну для молоді, навчальні проекти та інші форми активної участі.

Волонтерство дуже популярно серед іноземних студентів, які навчаються у Швеції, а також серед людей, які прагнуть відчувати визначні моменти країни, водночас одержуючи щось у відповідь. У Швеції волонтерство – це чудовий спосіб налагодити нові професійні контакти, а також покращити свої мовні навички.

Існують великі міжнародні благодійні організації, а також місцеві організації, які пропонують міжнародним волонтерам у Швеції, багато з них безкоштовні або платять стипендію. Можна знайти кваліфіковані та некваліфіковані можливості як на короткий, так і на довгостроковий період.

В Швеції існує велика кількість популярних міст для волонтерства, серед них:

- Гетеборг
- Мальме
- Гельсінборг
- Лінчепінг
- Еребру
- Стокгольм
- Упсала
- Вестерос

Існують короткострокові та довгострокові можливості волонтерства в різних сферах, зокрема [63]:

1. Допомога спільнотам

Багато благодійних організацій було створено для роботи з людьми з фізичними та розумовими вадами в центрах підтримки, а також для допомоги літнім та незахищеним членам суспільства. Завдання можуть залежати від досвіду та рівня навичок, міжнародні волонтери зазвичай допомагають у повсякденній діяльності, як-от навчання, розвиток громади, ремесла, сільське господарство тощо. У Швеції є спеціальні будинки та центри з штатним місцевим персоналом, який допомагає людям похилого віку. Є різні ролі підтримки, де можна допомогти місцевому персоналу.

2. Екологічні проєкти

Швеція є однією з найбільш стійких країн у світі завдяки використанню відновлюваної енергії, що призвело до дуже низьких викидів вуглекислого газу. Як екологічний волонтер у Швеції можна допомогти захистити навколишнє середовище, а популярні можливості включають роботу на екологічно стійких фермах. Посади можуть включати догляд за тваринами, посадку та збирання врожаю, сільське господарство та загальні завдання.

Повертаючись до онлайн волонтерства в Швеції, окрему увагу потрібно надати тому, що такий вид діяльності набув ще більшого значення з поширенням

цифрових технологій та зростанням впливу Інтернету в сучасному суспільстві. Онлайн волонтерство надає можливості для залучення волонтерів, координації громадських ініціатив та поширення свідомості про соціальні проблеми через Інтернет та цифрові платформи.

У Швеції існують різноманітні платформи онлайн волонтерства, які сприяють знаходженню та участі в актуальних проектах. Наприклад, такі платформи, як "Volontärbyrå" та "Idealist", надають можливість людям знаходити волонтерські можливості, ознайомлюватися з різноманітними проектами та реєструватися для участі[63].

Види онлайн волонтерства, які представлені у Швеції:

1. Дистанційне волонтерство: це волонтерська діяльність, яка виконується через Інтернет, така як переклад текстів для неприбуткових організацій, допомога в розвитку веб-сайтів, створення контенту для соціальних мереж тощо.

2. Віртуальна підтримка: волонтери надають підтримку віддаленим способом, наприклад, через онлайн-консультації, вебінари або телефонні лінії підтримки.

3. Спільні онлайн проекти: волонтери спільно працюють над проектами, використовуючи онлайн інструменти для спілкування та спільної роботи.

4. Додатки та соціальні мережі.

З розвитком сучасних комунікаційних та соціальних інструментів, волонтерство стало більш доступним через додатки та соціальні мережі. Наприклад, волонтери можуть залучатися через додатки для спільної роботи, чатів для обговорення проектів, або використовуючи платформи як Facebook або LinkedIn для знаходження можливостей волонтерства.

У той же час, онлайн волонтерство надає чимало переваг, таких як гнучкість, можливість залучити волонтерів з різних регіонів, а також швидко реагувати на соціальні потреби через Інтернет.

Приклади онлайн волонтерства можна виокремити такі:

1. Volontärbyrå [64].

"Volontärbyrå" є однією з найбільш відомих та важливих платформ для волонтерства в Швеції. Назва "Volontärbyrå" перекладається як "Бюро волонтерства". Ця онлайн-платформа розроблена з метою сприяти залученню волонтерів до різноманітних соціальних та громадських проєктів, а також підтримки волонтерських організацій у пошуку волонтерів для своїх активностей.

Вплив "Volontärbyrå" на волонтерство в Швеції:

- Забезпечення доступності та прозорості участі волонтерів у громадських та соціальних ініціативах.
- Сприяння залученню нових волонтерів різних вікових та соціальних груп, що сприяє більш широкій та різноманітній участі.
- Підтримка волонтерських організацій у пошуку допомоги та залученні волонтерів до своїх проєктів.

Це веб-платформа, яка надає можливість для пошуку волонтерських можливостей у різних галузях. Відвідувачі можуть ознайомитися з актуальними проєктами та програмами, а також зареєструватися для участі. Платформа робить волонтерство більш доступним та сприяє залученню нових учасників до різноманітних громадських ініціатив.

2. Idealist [65].

Платформа "Idealist" є глобальною мережею для залучення волонтерів та підтримки різних громадських та благодійних ініціатив. Ця платформа працює в багатьох країнах, включаючи Швецію, та використовується для збору та пошуку волонтерів, публікації актуальних проєктів та спілкування між учасниками.

Особливості платформи

- Глобальна присутність: "Idealist" має глобальну аудиторію та дозволяє користувачам знаходити та долучатися до проєктів волонтерства не лише в Швеції, а й у різних куточках світу. Це робить платформу дуже привабливою для тих, хто зацікавлений у волонтерстві на міжнародному рівні.
- Різноманітність проєктів: на "Idealist" розміщуються проєкти волонтерства в різних сферах, включаючи охорону здоров'я, освіту, соціальні ініціативи, культурні заходи, охорону природи, та багато інших.

- Зручність пошуку та фільтрації: платформа надає зручні інструменти для пошуку та фільтрації проектів відповідно до різних критеріїв, таких як географічне місцезнаходження, тематика та часові можливості.
- Спілкування та співпраця: учасники "Idealist" можуть спілкуватися між собою, обговорювати деталі проектів та обмінюватися ідеями через вбудований функціонал платформи.
- Публікація власних проектів: організації та громадські ініціативи можуть розміщувати свої власні проекти на "Idealist", залучаючи увагу волонтерів та партнерів.

3. MentorOnline [66].

Це проєкт, спрямований на співпрацю між молоддю та професіоналами через онлайн-платформу. Учасники мають можливість зв'язатися з менторами, які готові надати консультації та підтримку у вирішенні професійних питань безкоштовно. Цей доступний онлайн-ресурс допомагає розвивати взаємодопомогу та обмін знаннями серед спільноти у Швеції.

4. Civil Rights Defenders [67].

Це організація, що працює в галузі прав людини, яка надає можливість для онлайн-волонтерів приєднатися до їхніх проектів через інтернет, штаб-квартира знаходиться у Стокгольмі. Вона зосереджує свою діяльність на захисті прав людини, демократії та правової держави в різних країнах світу.

Основні напрямки роботи Civil Rights Defenders включають в себе захист прав активістів, правозахисників та журналістів, боротьбу з тортурами та безкарністю, підтримку прав жінок та прав людей з інвалідністю, а також забезпечення доступу до справедливого судочинства.

Організація працює в різних країнах, де відбуваються порушення прав людини, зокрема в країнах Східної Європи, Південно-Східної Азії, Південної Африки та Східної Азії. Вони також активно співпрацюють з іншими правозахисними організаціями та міжнародними установами для вирішення проблем прав людини на світовому рівні.

Civil Rights Defenders працює як в регіональному, так і глобальному масштабах, проводячи кампанії і збираючи дані про порушення прав людини онлайн. Ця організація бере активну участь у міжнародних діях з метою зміцнення захисту прав людини та утвердження універсальних цінностей свободи, гідності та рівності.

Вони використовують різні інструменти, включаючи правову допомогу, нагляд, звітність та зовнішні тискові кампанії, щоб впливати на політику та поступки у країнах, де права людини порушуються.

Ця організація має дуже важливе завдання і вносить величезний вклад у підтримку та захист прав людини на всіх рівнях. Їхня діяльність викликає повагу та підтримку і є надзвичайно важливою для світу.

5. Refugees Welcome Stockholm [68].

Проект, який допомагає біженцям і мігрантам, які прибули в Швецію. Волонтери можуть зареєструватися через онлайн-платформу, щоб надати підтримку у різних аспектах, включаючи мовні курси, культурну адаптацію та підтримку в пошуку роботи.

Ця ідея почала діяти у 2015 році, коли два шведські студенти запропонували жити біженцям, які не мають притулку. Їхня ідея полягала в тому, щоб об'єднати людей, які мають вільне житло, з біженцями, яким потрібно де жити, а також надати можливість взаємодіяти та навчатися одне від одного.

Ініціатива набула широкого розповсюдження через соціальні мережі та заохочення шведського населення приймати біженців власними руками. Проект допоміг знайти притулок для багатьох біженців та дав змогу їм знайти підтримку та друзів у новому середовищі.

Ця ініціатива, звичайно, вимагає врахування різних аспектів, таких як безпека, комфорт та права учасників. Однак вона також відображає доброзичливість та підтримку соціальної інтеграції, що може виявитися надзвичайно корисною для біженців, які потрапили в нове середовище.

Отже, Refugees Welcome Stockholm став прикладом позитивної громадської діяльності, спрямованої на допомогу та підтримку уразливих груп населення, в

даному випадку, біженців. Це також відображає силу громадських ініціатив у створенні позитивних змін у суспільстві.

6. Mindler [69].

У зв'язку з розповсюдженням інтернет-платформ для психологічної та психіатричної підтримки, волонтери-фахівці можуть надавати підтримку та консультації онлайн для людей, які потребують допомоги в різних аспектах психічного здоров'я.

"Mindler" - це платформа, яка забезпечує можливість відвідати онлайн-консультацію з психіатром або психологом.

Окрім цього основною метою Mindler – це допомогти людям знайти такий напрямок у житті, який їм справді подобається та відповідає їхнім здібностям та інтересам.

На платформі Mindler працює алгоритм, який аналізує індивідуальні схильності, інтереси, здібності та цінності кожної людини. Користувачі проходять спеціальні тести, де вони відповідають на запитання, що допомагають розкрити їхні природні здібності та схильності. На основі результатів тестів платформа рекомендує користувачеві певні професії, які можуть бути для нього цікавими та відповідати його потенціалу.

Таким чином, онлайн волонтерство в Швеції не лише розвивається, а й стає більш впливовим у сучасному світі, відкриваючи нові можливості для залучення людей до волонтерської діяльності і підтримки соціальних ініціатив.

Висновки до розділу 2

Розумне волонтерство, або інтелектуальне волонтерство, стає все більш поширеним явищем у світі. Цей підхід волонтерства побудований на використанні знань, навичок та ресурсів для розв'язання складних проблем та підтримки розвитку волонтерства. Ось декілька прикладів світового досвіду розумного волонтерства:

1. Технологічні платформи
2. Співпраця.

3. Відкриті навчальні ресурси.

4. Дистанційна допомога та консультації.

Загалом, волонтерська діяльність в розумних містах використовує технології та знання для підтримки громадянського суспільства та розвитку, реагуючи на потреби у світі.

В містах Нідерландів та Швеції розумне волонтерство відіграє значну роль у спільноті та розвитку суспільства. Тут існують численні ініціативи, спрямовані на використання знань та навичок для розв'язання різноманітних соціальних проблем.

У містах Швеції концепція розумного волонтерства зосереджена на використанні експертних знань та навичок для підтримки громадських ініціатив та неприбуткових організацій. Тут існують програми, що сприяють обміну знаннями й навичками між фахівцями та організаціями, що потребують підтримки. Наприклад, ініціатива Refugees Welcome Stockholm допомагає біженцям знайти житло онлайн за дуже швидкий термін.

У Нідерландах також існують численні ініціативи, спрямовані на використання експертних знань для підтримки волонтерських неприбуткових організацій та громадських проєктів. Така програма, як HackYourFuture, створила платформу для фахівців у галузі ІТ, які бажають допомогти біженцям та людям з обмеженими можливостями і розвивати їхні навички, а в майбутньому допомагати з професією.

Що цікаво, в обох країнах спостерігається тенденція впровадження онлайн-платформ, які сприяють пошуку та координації волонтерських можливостей у різних галузях. Так діє, наприклад, платформа Volontärbyrå у Швеції та WeHelpen у Нідерландах, які допомагають знаходити волонтерські завдання, що відповідають конкретним навичкам та знанням користувачів.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ «РОЗУМНОГО ВОЛОНТЕРСТВА» В УКРАЇНІ

3.1. Розвиток розумних міст в Україні

Сьогодні в Україні не запроваджено концепції «розумного міста» так глобально, як, наприклад, у Великій Британії чи Нідерландах. Проте, країна стоїть на шляху її активного розвитку.

Окрім цього, війна не дозволяє Україні та громадян жити та розвиватися на «повні груди». Деякі Проєкти призупинилися з початком повномасштабного вторгнення і цьому є цілком зрозуміле пояснення. До початку 2022 року в Україні активно розвивалася концепція «розумне місто».

Директор департаменту інженерних рішень компанії ІТ-Інтегратор, Максим Жданов зазначав: "Немає жодного міста, в якому була б побудована досить велика кількість елементів, що відносяться до Smart City". За його словами, в більшості міст немає навіть готової побудованої базової інфраструктури [70].

Але, попри все, Україна старалася іти «в ногу з часом». Так, на даний момент існує сайт по розвитку смарт сіті в Україні. Він має назву Kyiv Smart City [71]. Його діяльність призначена саме на розвиток розумних концепцій у нашій країні.

ІКТ є одним із ключових компонентів для просування концепції «розумного міста». В Україні існує близько 4000 ІТ-компаній, а працює в них близько 100 000 програмістів, менеджерів та консультантів. Приблизно 30 000 студентів України щорічно закінчують університети, що вивчають ІТ.

Згідно офіційним даним лише 43,40 % людей користуються Інтернетом [72]. Порівняно з європейськими країнами це мало і означає, що багато людей в Україні не мають регулярного доступу до мережі Інтернет. Така проблема зумовлена тим, що велика кількість жителів проживають в малих селах, де покриття є не дуже вдалим. Тому Україні не вистачає як технічного обладнання, так і необхідних навичок [72].

Нині, згідно до ресурсу «Очаків-Smart City» можна виділити такі прогреси в українських містах [73]:

У місті Дніпро введені розумні зупинки, які оснащені обігрівачами, зарядками для мобільних телефонів, Wi-Fi, інформаційним таблом та світильниками. У планах – встановити такі зупинки по всьому місту. Був введений єдиний електронний квиток в метро і трамваї, а також ввели систему розумних світлофорів і муніципальний Wi-Fi [74].

Дніпро має декілька додатків, що допомагають успішно розвиватися місту в концепції розумного. Так, наприклад, додаток Navizor дозволяє відстежувати рівень доріг: які ремонтуються, які на черзі, скільки коштує ремонт, дати початку і закінчення ремонту. Також можна поставити оцінку певної ділянки дороги і залишати свої фото різних ділянок доріг з коментарями [72].

ДніпроGo - це програма-путівник. У ньому можна знайти будь-яке місце Дніпра: від нічного клубу та кафе до лікарень і продуктових магазинів.

МетроДнепр – додаток дозволяє подивитися розклад поїздів та прокласти шлях і дізнатися час маршруту.

У Вінниці працює автоматизована система управління ЖКГ на хмарній платформі Microsoft, для міськради створено внутрішній портал, в якому зберігається робоча документація, ведеться база даних виконавчих органів. Жителям міста доступний ряд електронних сервісів: онлайн-реєстрація в дитячий сад, можливість оплачувати комунальні послуги через інтернет, пошук необхідного маршруту громадського транспорту. Окрім цього, для забезпечення безпеки городян на вулицях встановлені близько 70 відеокамер, інформація з яких надходить на сервері міськради [75].

Вінниця не є містом, де розвинені мобільні додатки для громадян, та попри все, існує додаток VinInformer, який інформує вінничан про головні новини міста, а також приймає від них звернення в онлайн режимі [76].

Також, у Вінниці зовсім нещодавно створили додаток Вінницякартасервіс, який показує статистику проїзду. Він дозволяє контролювати витрати коштів. Користувачі мають можливість переглянути усі витрати по муніципальній та банківських картках та швидко поповнити свій е-квиток. У разі втрати муніципальної картки через додаток її можна заблокувати [76].

У Харкові жителі користуються додатком «Активний харківчанин». Завдяки їй, місцеві жителі можуть вносити свої пропозиції щодо вдосконалення живих міст у соціальній, культурній, освітній та спортивній сферах. [77]

PQ Servise - «Мобільна черга» - За допомогою цього додатка можна стати в чергу у будь-який Центр адміністративних послуг.

WayLey Харківські туристичні маршрути – додаток орієнтований на туристів чи тих, хто хоче краще познайомитись із культурою міста. [77]

Додаток Clewo для тих, хто хоче зробити світ чистішим і живе відповідно до модних екологічних тенденцій. У ньому є карта пунктів прийому вторсировини за категоріями: скло, картон та інші матеріали, а також каталог речей, які харків'яни віддають для повторного використання.

У Києві створений міський дата-центр, є 4100 спеціальних камер HikVision і Huawei. Наступний етап, до якого прямує місто – покрити всі в'їзди і виїзди з міста, входи/виходи в метрополітен, 120 світлофорних об'єктів (тобто перехресть). Велика частина Києва охоплена зоною Wi-Fi. Також Wi-Fi є в медичних установах – на сьогодні покриття є в чотирьох. У планах – 155 установ. Також існує єдиний квиток, який працює в електронному вигляді в метро, трамваях, тролейбусах і автобусах. [78]

Уже презентовано проект Kyiv Pass – єдиний квиток для туриста, який дозволить відвідувати цікаві місця і переміщатися по місту на транспорті. [79].

На даний момент, у Києві введено єдиний електронний квиток Kyiv Smart Card. Спеціальний електронний ресурс, де розміщена інформація про цей Е-квиток - <https://transport.kyivcity.gov.ua>. Окрім цього, є спеціальний Telegram бот, що надає постійну онлайн консультацію.

Існує міська ініціатива Kyiv Smart City, що робить Київ інноваційним та розумним місто. Ця діяльність базується на принципах відкритих даних та прозорого управління, засновник ініціативи надав такий коментар: «Ми розбудовуємо цифрову інфраструктуру не лише у столиці, а й об'єднуємо тих, хто готовий творити міста для людей». [80]

Місто Київ за розвитком мобільних додатків для жителів не відстає від Амстердаму чи інших міст. Так, головним додатком можна вважати Kyiv Smart City. Він об'єднує велику кількість столичних сервісів і дозволяє виконати велику кількість функцій, зокрема сплатити комунальні послуги, поповнити картку Smart Card, придбати абонементи чи дізнатися про актуальні столичні події [81]. Додаток Каратель створено активістами організації Фундація 101. Він допомагає, якщо порушили ваші права. При, наприклад, купі неприбраного сміття, що ви бачите в місті, ви можете зафіксувати це, та надіслати у додаток. За його допомогою цю проблему незабаром вирішать.

Metropoliten – це офлайн схема метрополітену Києва, яка окрім цього дозволяє розрахувати час маршруту

EasyWay – ще одна зручна програма, яка дозволяє слідкувати за автобусами в онлайн часі, також у ній можна прокласти маршрут.

Окрему увагу можна надати таким додаткам як Glovo, Raketa і Uber Eats. Ці сервіси займаються доставкою їжі у всіх районах Києва. Тобто, будь який мешканець, може замовити собі доставку з ресторану додому. Окрім цього, сервіс Glovo виконує швидку доставку не лише з ресторанів, а й з аптек, супермаркетів та магазинів квітів. Працюють кур'єри цілодобово, що дозволяє замовити доставку навіть о 3 годині ночі.

Тернопіль, як розумне місто, лише почало робити перші кроки. Наприклад, створено «Карту тернополянина», яка допомагає виконувати безготівкові платежі. Картки розподіляються на "учнівські" (студенти та школярі платять за проїзд 3 грн), "звичайні" (дорослі жителі платять 6 грн) та "пільгові" (безкоштовно).

Окрім цього у Тернополі введено ініціативу «Відкритий бюджет», де на сайті Тернопільської міської ради викладена інформація про надходження у бюджет за поточний рік.

Проект «Відкрите місто» надає жителям міста розповсюджувати інформацію про різні недоліки, які він бачить у Тернополі.

Розумний розвиток міст в Україні, особливо в умовах війни, стає важливим аспектом для забезпечення життєздатності та стійкості міських територій.

Незважаючи на складні умови, деякі українські міста вживають заходів для забезпечення нового рівня інновацій та сталого розвитку.

- Використання технологій для вирішення соціальних проблем

Умови війни можуть створювати складнощі для забезпечення звичних життєвих умов для мешканців. Тож важливо використовувати технології для вирішення соціальних проблем. Наприклад, впровадження систем моніторингу та управління водопостачанням у разі обмежених ресурсів або технологій "розумних домів" для керування енергоефективністю.

- Кібербезпека та захист від цифрових загроз

Умови війни можуть створювати загрози для кібербезпеки та інформаційної безпеки. Тому розвиток розумних міст в Україні потребує акценту на захист від цифрових загроз, впровадження систем кіберзахисту та забезпечення захищеної інфраструктури для зберігання та обробки даних міських систем.

- Участь громади у прийнятті рішень

Умови війни акцентують увагу на залученні громадськості до прийняття рішень про розвиток міст. Консультації з мешканцями, відкриті дані та партнерство з громадськістю стають ключовими складовими розвитку міст у важливі періоди.

3.2. Українські практики впровадження «розумного волонтерства»

У воєнний час діяльність волонтерів стала доволі потужною зброєю. Саме волонтери допомагають усім, чим можуть, українській армії і тим самим наближають країну до перемоги.

Наразі волонтери працюють для пом'якшення проблем для мирного населення та військових. Наприклад[82]:

- допомога людям, які евакуюються;
- допомога внутрішнім переселенцям;
- допомога соціально незахищеним групам;
- допомога захисникам України.

У волонтерстві є кілька напрямків: індивідуальний (коли компанія людей збирається та допомагає у своєму районі тощо) та приєднання до вже існуючої громадської організації.

Як стати волонтером в Україні та які бувають форми допомоги [82]

- Фінансова допомога армії. Волонтери ініціюють збирання коштів у своїх соцмережах тощо.
- Робота у штабах гуманітарної допомоги. Люди розбирають і віддають потребам речі, засоби гігієни, їжу чи амуніцію.
- Волонтерська допомога переселенцям. Її надають тим людям, які вимушено залишили свої міста.
- Допомога захисникам. Тут йдеться про пошиття та закупівлю речей для одягу військовим (спорядження теж входить до підпункту).
- Допомога з авто. Це стосується перевезення вантажів та людей з інвалідністю, людей похилого віку.
- Волонтерство в режимі онлайн, IT-армія. Люди, які зараз перебувають за кордоном, найчастіше допомагають Україні саме таким чином. Це стосується й поширення правдивої інформації щодо війни в Україні.
- Допомога ТРО. Якщо у територіальній оборони виникають якісь потреби, волонтери займаються збиранням та передачею необхідних речей, продовольства та амуніції.
- Волонтерство у гуманітарному штабі за кордоном. У різних країнах ці волонтери допомагають переселенцям та армії. Ініціюють різноманітні збори коштів, допомагають їжею та всім необхідним тим, хто вимушено залишив свої будинки.

Україна унікальним шляхом розвинула концепцію "розумного волонтерства" у військових умовах, використовуючи цифрові технології для організаційної ефективності та забезпечення допомоги для військових та мирного населення.

Серед них можна виокремити такі методи розумного волонтерства:

1. Використання онлайн-платформ та мобільних додатків

Українські волонтерські групи та організації створили онлайн-платформи та мобільні додатки для координації волонтерських зусиль у зоні конфлікту. Це дозволяє громадянам долучатися до волонтерської діяльності, швидко реагувати на потреби та забезпечувати допомогу військовим та мирному населенню.

Під час війни в Україні було створено декілька онлайн-платформ для волонтерської діяльності, де громадяни можуть долучитися до різноманітних допомоги воїнам та мирному населенню. Ось кілька прикладів таких платформ:

- People's Project [83].

Всеукраїнський центр волонтерів People's Project є однією з найвідоміших в Україні. Цей центр волонтерів створений з метою надання підтримки українським військовим, які захищають територіальну цілісність країни, а також збору коштів на необхідне сучасне обладнання для армії.

Організація допомагає не тільки у зборі грошей та матеріальних ресурсів, але й використанням передових технологій та кращих практик для оптимізації процесів забезпечення військових необхідними засобами.

Сфери діяльності:

People's Project активно працює у багатьох сферах, включаючи:

- Збір коштів на закупівлю спеціального устаткування для військових;
- Забезпечення армії новітніми технічними засобами;
- Надання підтримки пораненим воїнам;
- Розвиток та впровадження новітніх медичних технологій для поранених;
- Захист прав воїнів та їх родин;
- Розробка та використання інновацій для покращення умов життя військовослужбовців та їх сімей.

Цей онлайн центр волонтерів став важливим фактором у підтримці українських військових та у забезпеченні їхнього безпеки та розвитку. Він активно допомагає громадянам знаходити способи підтримки військових та реалізації своєї патріотичної активності.

- Крила Фенікса [84].

Wings Phoenix – це онлайн-платформа, спрямована на надання одягу та воєнного обмундування військовим та мешканцям зони конфлікту. Ця ініціатива допомагає волонтерам та бізнес-експертам знаходити способи підтримати тих, хто потребує цього найбільше.

Ці платформи стали дієвими інструментами для залучення громадськості до волонтерської діяльності та допомоги у зоні конфлікту. Це лише кілька із численних ініціатив, які підтримують країну в умовах війни, допомагаючи волонтерам координувати свої зусилля та забезпечувати допомогу тим, хто цього потребує найбільше.

Сайт Волонтерство.укр розроблений так, щоб і волонтери, і представники організацій у декілька кліків знайшли чи оприлюднили волонтерську можливість за дванадцятьма категоріями: від допомоги тваринам до онлайн-волонтерства.

Одними з найкращих сучасний онлайн волонтерських ініціатив в Україні можна назвати фонди «Повернись живим», Razom for Ukraine, Nova Ukraine, Kolo, «Твоя Опора», UNITED24, Госпітальєри, Восток-SOS та ін [85].

2. Геолокаційні технології для координації

З використанням мобільних технологій, геолокаційні системи дозволяють визначати точне розташування потребуючих та оптимально координувати волонтерські зусилля для доставки гуманітарної допомоги та медичної асистенції.

Геолокаційні технології грають важливу роль у координації волонтерської діяльності під час війни та будь-яких надзвичайних ситуацій. Вони допомагають спрямовувати ресурси, оптимізувати гуманітарну допомогу та забезпечувати ефективну логістику.

За допомогою нинішніх геолокаційних технологій в Україні надається доступ до трекінгу руху гуманітарних конвоїв.

Геолокаційні технології дозволяють стежити за рухом гуманітарних конвоїв, що перевозять продукти, медичні засоби та інші необхідні ресурси, що важливо в умовах військових дій.

Окрім цього створюються географічні бази даних. Волонтери активно використовують геолокаційні системи для створення географічних баз даних, які

допомагають визначити місця, де найбільше потрібна гуманітарна допомога, а також картувати зони поранень та руйнувань.

Яскравим прикладом використання розумного волонтерства в Україні є сайт *servicesadvisor* [86]. Тут можна знайти адреси, години прийому, контактні дані та тип допомоги, що надається, різних центрів у різних областях. Також тут можна побачити центри гуманітарної допомоги за межами нашої країни – у Молдові та Румунії [87].

3. Розвиток онлайн-платформ громадського зв'язку

Українські волонтери активно використовують соціальні медіа та онлайн-платформи для залучення громадськості та збору фінансових та матеріальних ресурсів на потреби військових та мирного населення.

Офіційні рахунки Нацбанків допомагають українцям швидко, у форматі онлайн поширювати волонтерську діяльність. Так, Банка Моно від Монобанку допомагає швидко збирати кошти на волонтерські потреби онлайн[88].

4. Цифрові інструменти для ефективності та транспарентності

Застосування цифрових інструментів для збору та аналізу даних дозволяє волонтерам ефективно спрямовувати ресурси, використовувати їх оптимально та забезпечувати транспарентність у використанні зібраних коштів.

SoftServe – найбільша IT-компанія з українським корінням на ринку України. Сьогодні SoftServe має благодійний фонд «Відкриті очі» [89], краудсорсингову платформу Open Tech та окремі ініціативи учасників команди, які працюють на забезпечення військових і допомогу цивільним.

5. Розвиток онлайн-освіти

Для надання допомоги воїнам та їх родинам, українські волонтери активно розвивають онлайн-платформи для надання психологічної та юридичної підтримки, а також онлайн-курси для навчання нових навичок та професійної реабілітації.

Так, наприклад, Науковий ліцей ім. К. Чурюмова спільно з ВГО «Поруч» запустив платформу з безкоштовними онлайн заняттями і психологічною допомогою для дітей через кілька днів як почалась війна в Україні[90].

Ця волонтерська організація називається «Оборона дітей України». Діти, які мають доступ до Інтернету, можуть вчитись з живими викладачами в режимі реального часу за розкладом, який включає в себе предмети шкільної програми, а також мистецтво, науково-популярні лекції з вченими, мовні клуби і окремі практичні заняття психологів з підтримки ментального здоров'я школярів[90].

Загалом, українські практики "розумного волонтерства" в умовах війни вражають своєю інноваційністю та ефективністю, спрямованістю на конкретні потреби та використанням передових технологій для надання допомоги тим, хто її потребує.

Українські волонтери продемонстрували високий рівень організаційної та технологічної культури в галузі волонтерської діяльності, що стало важливим чинником для розвитку та зміцнення внутрішнього патріотизму та громадянської активності.

3.3. Імплементація світового досвіду для вдосконалення розумних міст та «розумного волонтерства» в Україні

Нерозвинена цифрова інфраструктура вважається одним із важливих викликів для України сьогодні. Серйозний «цифровий розрив» у країні перешкоджає процесу вдосконалення країни. Усі ініціативи, які зараз розробляються в Україні, мають підхід «знизу вгору» і не отримують необхідного рівня урядової підтримки.

Окрему значну увагу варто надати тому, що під час воєнного стану неможливо розвивати ні одну сферу життя у повній мірі. Не дивлячись на те, що волонтерство – одне із ключових допоміжних заходів задля стабілізації та поліпшення нинішньої ситуації. Це не може бути панацеєю, оскільки умови надскладні. Тому ні розумне волонтерство, ні волонтерство, в цілому, не може досягти високих показників, оскільки невирішеними є велика кількість питань.

Так, варто зазначити, що ще в 2017 році Україна взяла курс на електронне урядування. Цей курс був фіксований у Законі України "Про електронні урядування" від 20 вересня 2017 року, що встановив правові засади використання електронного цифрової підпису та різних сервісів у взаємодії між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами. Закон також створив правові засади функціонування інформаційно-телекомунікаційних систем у сфері публічного управління та надання електронних державних послуг [91].

Цей закон був спрямований на створення правової основи для впровадження електронного урядування в Україні, сприяючи більш ефективному та прозорому управлінню та наданню державних послуг за допомогою сучасних інформаційних технологій.

До 24 лютого 2022 року в Україні розроблялася велика кількість проєктів, що мали поліпшити та автоматизувати життя громадян та волонтерської діяльності у майбутньому. Можна зазначити, що однією з головних цілей Міністерства цифрової трансформації було створення так званої концепції «цифрової України». Таким чином розроблювався порталі Дія City. Його розробляли найкращі українські та європейські спеціалісти у сфері ІТ. Основною ідеєю portalу мало б бути зібрати найкращих фахівців з комп'ютерних технологій, а також компанії та надати можливість розвиватися та надавати сприятливе економічне середовище. Працювати в ньому могли б усі бажаючі: як іноземці, так і українці. Для усіх користувачів надавалися б однакові умови [81].

Розвиток розумних міст в умовах повномасштабної війни це достатньо складне завдання, але, в той же час, надзвичайно важливе для забезпечення безпеки громадян, забезпечення ефективного використання ресурсів та управління важливими системами в умовах кризи. Таким чином, під час військового вторгнення в Україну було взято курс на такі показники як[92]:

1. Створення системи попередження та реагування на надзвичайні ситуації: Розумні міста використовують сучасні технології для створення систем моніторингу і попередження надзвичайних ситуацій, що допомагає забезпечити

швидку реакцію та захист населення в умовах війни. Можна відстежувати ситуацію з мобільного телефону. При атаці усі сповіщення також приходять на мобільний телефон.

2. Ефективне використання ресурсів: розумні міста впроваджують технології для ефективного управління енергетичними, водними та комунальними ресурсами, зменшуючи споживання та забезпечуючи оптимальні умови для життя громадян у складних умовах.

3. Моніторинг та контроль за транспортними шляхами та інфраструктурою: Розвинені системи моніторингу дозволяють вести контроль за безпекою транспортних магістралей, а також забезпечують ефективний доступ допомоги тим, хто цього потребує.

4. Забезпечення зв'язку та інформаційної безпеки: Розумні міста в умовах війни одночасно забезпечують надійний зв'язок та захист інформації, що є критичним для забезпечення координації дій та безпеки громадян.

5. Інноваційні методи реконструкції та відновлення: В умовах війни розумні технології можуть бути використані для швидкого відновлення інфраструктури та ремонту уражених споруд.

Розвиток волонтерства в умовах війни має на меті надати підтримку населенню та забезпечити оптимальні умови для подолання ситуації кризи, проте потребує підвищеного заходів захисту, прозорості та оптимального використання ресурсів.

Україна має численні онлайн-платформи, які об'єднують волонтерів та надають можливість допомогти тим, хто потребує допомоги:

1. Ресурси та допомога для армії: Різноманітні платформи об'єднують волонтерів, які виявляють волонтерську допомогу для українських військових, забезпечуючи їх додатковими ресурсами та підтримкою онлайн.

2. Медична допомога та гуманітарна допомога: онлайн-платформи, де волонтери надають медичну та гуманітарну допомогу постраждалим громадянам та біженцям, що потрапили у складні ситуації через війну.

3. Моніторинг та допомога у вирішенні соціальних проблем: волонтери також долучаються до онлайн-платформ для взаємодопомоги у моніторингу та вирішенні соціальних проблем, що виникли через війну.

4. Психологічна підтримка та консультації: Важливою складовою є платформи, які дозволяють волонтерам надавати психологічну підтримку та консультації тим, хто стикнувся з травматичними подіями внаслідок війни.

Ці платформи надають можливість волонтерам долучатися до різноманітних видів допомоги, не виходячи з дому, та роблять можливим залучення людей з різних куточків країни та світу, щоб спільно надавати підтримку тим, хто страждає внаслідок війни.

Говорячи про світовий досвід впровадження концепції розумних міст та кібер волонтерства, варто зазначити, що, на сьогоднішній день, велика кількість міст (зокрема, найкращими прикладами згідно до індексу EasyPark[5], можна зазначити міста Європи, Америки та Австрії), що взяли курс на розвиток електронних технологій, таким чином розвивають волонтерську діяльність. Тобто це абсолютно взаємопов'язані показники. Чим більше місто розвивається як таке, тим більшого прогресу зазнає волонтерська діяльність у ньому. Таким чином, Швеція та Нідерланди мають класичні приклади передових розумних міст. І волонтерська діяльність в них також розвинена на високому рівні.

Можна зробити висновки, що уся діяльність розумних міст взаємопов'язана, і досягаючи успіхів в одному показнику, ми, тим самим, додаємо більших перспектив іншим показникам.

Зокрема, у Нідерландах існують різноманітні програми та проекти, спрямовані на залучення волонтерів для розвитку місцевих громад, підтримки екологічних ініціатив, а також надання допомоги людям в потребі.

Наприклад, нідерландське місто Амстердам займає 3 місце у рейтингу найкращих. Волонтерська діяльність в ньому розвинена на високому рівні. У Амстердамі концепція "розумного волонтерства" отримує все більше уваги і стає все більш розвиненою. У контексті Амстердаму це означає створення інноваційних

програм та платформ для залучення волонтерів у різноманітні сфери діяльності, спрямовані на покращення міського середовища та підтримку місцевих громад.

Основні напрями розвитку розумного волонтерства в Амстердамі [93]:

1. Технології та платформи для залучення волонтерів: У місті розвиваються різноманітні веб-платформи та додатки, що спрощують пошук волонтерських можливостей та забезпечують зручну взаємодію між волонтерами та організаціями. Такі платформи допомагають волонтерам знаходити проекти, які відповідають їхнім інтересам та навичкам, забезпечуючи більш ефективне використання їхнього часу та зусиль.

2. Розвиток волонтерства в екологічних та соціальних проектах: Амстердам активно працює над залученням волонтерів до проектів, спрямованих на збереження довкілля, підтримку місцевих спільнот чи надання допомоги людям у потребі. Тут розвиваються інноваційні програми для співпраці з волонтерами, що дозволяють максимізувати соціальний та екологічний вплив їх діяльності.

3. Оптимізація волонтерських програм та проектів: Організації, які працюють з волонтерами, активно використовують стратегії управління добровольцями, що базуються на досвіді та кращих практиках, для створення сприятливого середовища для волонтерства та максимізації його користі для громади.

Ці напрями свідчать про поступовий, але послідовний розвиток розумного волонтерства в Амстердамі, де наявність інноваційних рішень та спрощених платформ для участі стає ключовим чинником у залученні та успіху волонтерських проектів. В Амстердамі дуже низький рівень безробіття та людей, що не мають прихистку. Це зумовлено великою кількістю як волонтерських організацій, так і онлайн організацій та додатків, що дають можливість швидко реагувати на проблеми громадян і допомагати тим, хто цього потребує.

Окремі ресурси дозволяють громадянам підключатися до різноманітних проектів та робити персональні внески у тій чи іншій добрій справі. В Амстердамі та Нідерландах це все автоматизовано. Влада Нідерландів, в свою чергу, активно підтримує громадян та їхні проекти і стартапи, а також розвиток волонтерської діяльності у них.

Таким чином, в містах Нідерландів дбають про розвиток проєктів і їм важлива думка громадян з приводу тієї чи іншої проблеми.

Окрему увагу варто надати Швеції, яка завжди була передовою в застосуванні інноваційних технологій у всіх сферах життя, і це особливо стосується розвитку "розумних міст". Шведські міста використовують високотехнологічні рішення для поліпшення якості життя мешканців та ефективності управління міськими ресурсами[94].

Деякі ключові аспекти розвитку "розумних міст" у Швеції включають:

1. Транспорт та мобільність: Шведські міста активно застосовують системи "розумного" транспорту, включаючи електричний транспорт та інноваційні схеми логістики для зменшення транспортних заторів та викидів.

2. Стале житло та сталі міста: Швеція активно розвиває енергоефективне житло та інфраструктуру для зменшення вуглецевого сліду та забезпечення сталого розвитку міст.

3. Міське управління та демократія: Швеція активно впроваджує електронні системи управління та залучення громадян до процесів міського планування та управління.

4. Ефективне використання даних: Відкриті дані та системи збору та аналізу даних використовуються для прийняття управлінських рішень та оптимізації ресурсів.

5. Цифрові технології в охороні здоров'я та освіті: Швеція використовує технології для поліпшення якості медичних послуг та навчальних програм в школах.

Ці напрями демонструють спрямованість шведських міст на застосування інноваційних технологій для створення сталого, зручного та безпечного середовища для життя. Швеція славиться своєю прогресивною позицією щодо ефективного використання технологій для поліпшення якості життя, розвитку високотехнологічних рішень та підтримки сталого розвитку в міських умовах.

При такому розвитку міст Швеції, цілком очевидним є те, що волонтерська діяльність також прогресує. Проте, окрему увагу варто надати тому, що У Швеції

влада виявляє великий інтерес до волонтерської діяльності та активно заохочує громадян брати участь у добровільних програмах та ініціативах. Декілька способів, якими влада заохочує волонтерів у Швеції, включають наступне [94]:

- Фінансова підтримка

Уряд Швеції надає фінансову підтримку організаціям, що працюють з волонтерами, для розвитку програм волонтерства. Це може включати надання грантів на проведення заходів, навчання волонтерів, а також на розвиток та підтримку волонтерських ініціатив та проєктів з метою стимулювання волонтерської діяльності.

- Удосконалення законодавства

Шведська влада працює над постійним удосконаленням законодавства, що стосується волонтерства, для сприяння створенню сприятливого середовища для волонтерської діяльності. Це включає податкові пільги та інші підтримчі механізми, що стимулюють волонтерство.

- Публічна підтримка

Влада активно виступає на підтримку волонтерської діяльності через публічні заклики до участі у волонтерських програмах, а також підтримку різноманітних волонтерських заходів та проєктів, які спрямовані на розвиток місцевих громад.

- Підтримка волонтерських центрів

Швеція має розвинену мережу волонтерських центрів, які отримують підтримку від владних установ для організації різноманітних заходів для просування волонтерської діяльності та сприяння залученню нових волонтерів.

- Партнерство та співпраця

Влада активно співпрацює з громадськими організаціями та неприбутковими організаціями з метою розвитку та підтримки волонтерських ініціатив, що є ключовим чинником сприяння волонтерській діяльності в Швеції.

Ці заходи демонструють високий інтерес та підтримку волонтерського руху з боку шведської влади та дозволяють створити сприятливі умови для розвитку та подальшого росту волонтерської діяльності в країні.

Імплементація досвіду розвитку розумного волонтерства за участю Нідерландів та Швеції може бути надзвичайно корисною для України. Міста та країни, які вже розвивають цю сферу, можуть надати цінний досвід та практичні приклади, які можна адаптувати для подальшого розвитку волонтерства в українських містах.

Так, на прикладі Швеції та Нідерландів можна зазначити те, що кількість програм, ресурсів, додатків є дуже великою. Міста цих країн постійно вдосконалюються і, таким чином, вдосконалюється і волонтерська діяльність в них. Окрему увагу варто надати тому, що влада є небайдужою до питань розвитку розумного волонтерства всередині цих країн. Таким чином, заохочуються не лише організації, а й окремі спільноти чи люди, що вносять свою лепту у розвиток розумного волонтерства.

Покращення розумного волонтерства в умовах війни в Україні вимагає комплексного підходу та специфічних заходів, орієнтованих на надання допомоги тим, хто найбільше потребує.

Україні варто звернути уваги впершу на такі показники міст: прозорість управління, мобільність та роль громадян у розвитку розумних міст та волонтерської діяльності.

На світових прикладах, можна виділити кілька способів, які можуть сприяти покращенню розумного волонтерства в умовах війни:

- Заохочення участі

Умови військових дій можуть бути викликом для залучення волонтерів. Важливо створити програми та системи, які заохочували б людей долучатися до волонтерських ініціатив під час кризових ситуацій, надавати підтримку волонтерам та визначати їхню роль у допомозі потерпілим.

Владі необхідно стимулювати та заохочувати волонтерську діяльність як таку, що дійсно важлива та дуже необхідне в нинішній час. Так звана небайдужість.

- Використання технологій

Застосування сучасних технологій та цифрових інструментів може сприяти ефективнішому управлінню та координації волонтерської діяльності в умовах

війни. Веб-платформи, додатки та системи комунікації можуть допомогти управляти та організовувати волонтерські групи, а також швидко реагувати на потреби громадян.

- Подолання корупції в волонтерських організаціях

На жаль, навіть в умовах війни, існує високий рівень корумпованості в волонтерській діяльності. Чисельні онлайн-організації існують, проте не кожна з них працює «чисто», якщо діло стосується фінансової підтримки. Таким чином, громадяни можуть жертвувати своїм рівнем життя, надсилаючи так звані «донати» на ЗСУ, а ці гроші йдуть на потреби власників благодійних організацій. Це, не зважаючи на те, що волонтерство набуло цифровізації, всеодно приводить його до того, що така діяльність деградує, оскільки немає необхідної прозорості[95].

- Підготовка та підтримка

Практична підготовка волонтерів для роботи в умовах війни та кризових ситуацій, включаючи безпеку та етичні питання, є надзвичайно важливою. Також надання психологічної онлайн підтримки волонтерам, які можуть зіткнутися зі стресовими ситуаціями, є важливою складовою підтримки.

В Україні варто запровадити конкурси, в яких саме громадяни нашої країни будуть пропонувати ідеї та проєкти для розвитку.

1. Поширення інформації

Забезпечення доступу до інформації про волонтерські можливості та проєкти в умовах війни через різноманітні комунікаційні канали, такі як соціальні медіа, веб-сайти або місцеві громадські обговорення, може сприяти залученню більшої кількості волонтерів у допомогу.

2. Співпраця та координація

Важливою є співпраця між волонтерськими групами та організаціями, а також з владними установами для оптимальної координації зусиль, уникнення дублювання роботи та максимізації соціального впливу.

Враховуючи складні умови війни, покращення розумного волонтерства в Україні потребує специфічних рішень і підходів, що можуть сприяти ліпшій

підготовці, підтримці та ефективному використанню волонтерської діяльності у найбільш критичні часи.

Імплементація досвіду міст Нідерландів та Швеції у розвитку розумного волонтерства може допомогти в Україні забезпечити більш ефективну та змістовну участь громадян у волонтерських програмах та сприяти сталому розвитку міст та регіонів.

Висновки до розділу 3

Умови війни створюють складності для ефективного розвитку розумних міст, але в той же час ставлять підвищену потребу у впровадженні інновацій та зростанні стійкості міських систем. Важливо активно залучати технології, знання та ресурси для забезпечення розвитку розумних міст в умовах війни.

Було встановлено, що до початку повномасштабного вторгнення Україна стоїла на шляху до активного розвитку «розумних міст». Лідирували в цьому рейтинзі такі міста як Київ, Харків, Дніпро та Вінниця. В кожному з них досі є різні переваги, які допомагають розвиватись кожному. Так, безкоштовний Wi-Fi, різноманітні заходи для покращення обізнаності «Smart City», управління багатьма сферами міста через онлайн ресурси та інше допомагають вдосконалюватися.

Було розроблено напрями покращення впровадження розумного волонтерства в Україні за допомогою імплементації досвіду Нідерландів. Встановлено, що порівнюючи зарубіжні практики з українськими, можна виявити деякі проблеми в Україні, зокрема не такий високий рівень прозорості, як, наприклад, в Амстердамі, низький рівень заохочення громадян до стимулювання волонтерської діяльності. Проте, незважаючи на це, Україна має велику кількість волонтерських онлайн організацій, мобільних додатків. Це говорить про те, що країна прогресує в розвитку розумної волонтерської діяльності.

Розумне волонтерство в Україні має потенціал здійснювати значний вплив на добровільну діяльність, що може призвести до покращення умов життя спільнот та подальшого розвитку громадянського суспільства.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

У науковій роботі вирішено актуальне наукове завдання, яке полягає у обґрунтуванні впровадження розумного волонтерства в Україні та розробки практичних рекомендацій для органів державної влади і місцевого самоврядування, які можуть бути використані для удосконалення впровадження такого типу волонтерської діяльності.

Визначено сутність понять розумного міста та розумного волонтерства. Аналізуючи різні інформаційні джерела найбільш вдале визначення поняття розумного волонтерства таке: це концепція волонтерської діяльності, що базується на використанні сучасних технологій, стратегій та інструментів для сприяння більш ефективному та цілеспрямованому волонтерському досвіду. Ця концепція спрямована на використання інновацій для полегшення пошуку, участі та управління волонтерськими ініціативами, а також для покращення їх соціального впливу.

Було сформовані основні принципи концепції розумного міста:

- Розумна мобільність
- Розумні технології
- Охорона здоров'я
- Безпека
- Розумна енергія та екологія

А також розумного волонтерства:

1. Ефективність та стратегічне планування: Розумне волонтерство базується на ефективному використанні ресурсів та стратегічному плануванні.

2. Використання технологій: Концепція розумного волонтерства активно використовує сучасні технології для забезпечення доступності та ефективності волонтерських програм, зокрема веб-платформи, аналітичні інструменти та системи управління.

3. Пошук відповідності: Застосування алгоритмів та систем співставлення для визначення найкращого відповідного волонтерського досвіду для кожного волонтера відповідно до його навичок, зацікавленості та готовності.

4. Соціальний вплив і вимірювання результативності: Основна увага приділяється вимірюванню соціального впливу волонтерської діяльності, враховуючи кількісні та якісні показники впливу на громадське благо та розвиток громади.

5. Ефективне управління ресурсами та розвиток навичок: Розумне волонтерство спрямоване на оптимізацію використання ресурсів та розвиток навичок, надання доступу до навчальних ресурсів, тренінгів та програм розвитку для волонтерів.

6. Комунікація та співпраця: Цей підхід підтримує взаємодію між волонтерами, організаціями та владними установами для оптимальної координації та спільної роботи для досягнення спільних цілей.

Досліджено, що до початку повномасштабного вторгнення Україна вела активний курс на розвиток електронного урядування. Створювалася велика кількість програм, що покращують розумний розвиток українські міст та, відповідно, волонтерської діяльності в них. Проте, з початком війни, усі показники зазнали регресу, оскільки неможливо підтримувати сталий розвиток країни, коли незакриті базові потреби, такі як безпека життя громадян.

Проаналізовано, яким чином відбувається розвиток розумної волонтерської діяльності у світі та в містах Швеції та Нідерландів. Оскільки ці країни являються класичним прикладом таких, що націлені на прогрес в усіх сферах.

Таким чином, на основі цих країн, можна зазначити, що високий рівень розвитку розумної волонтерської діяльності в них – це цілком зрозуміле явище, оскільки країни розвиваються в усіх галузях. Чисельна кількість різноманітних програм та додатків роблять волонтерство набагато доступнішим.

Варто зазначити, що розвиток розумних міст, напряду взаємопов'язаний із урядом країни. Згідно до міжнародний рейтингів, встановлено, що усі передові міста маю добре розвинену систему Інтернет речей. Жителі передових міст мають

змогу користуватись міськими послугами у дуже спрощеному варіанті – з телефону, оскільки в деяких містах мобільні додатки та ресурси – це одна із основ комфортного життя.

Було досліджено розвиток розумних міст в Україні. Лідирують такі міста, як:

1. Київ.
2. Вінниця.
3. Дніпро.
4. Харків.
5. Тернопіль.

Можна виокремити такі методи розумного волонтерства в Україні:

- Онлайн-платформ та мобільних додатків
- Геолокаційні технології для координації
- Розвиток онлайн-платформ громадського зв'язку
- Цифрові інструменти для ефективності та транспарентності
- Розвиток онлайн-освіти

Встановлено, що порівнюючи зарубіжні практики з українськими, можна виявити деякі проблеми з вітчизняними практиками, такими як: не такий високий рівень заохочення влади у розвиток волонтерства звичайних жителів міст, низький рівень освідомлення громадян щодо діяльності волонтерських онлайн організацій, високий рівень недовіри до волонтерської діяльності в Україні у зв'язку з її недостатньою прозорістю, низький рівень фінансування та недостатня кількість додатків та онлайн ресурсів.

Розроблено напрями покращення політики впровадження розумних міст та розумного волонтерства в Україні за допомогою імплементації досвіду Нідерландів та Швеції.

Отже, Україні можна покращитися у напрямку розумного волонтерства за допомогою кількох ключових кроків:

1. Розвивати волонтерську культуру

- Освіта: Сприяти свідомому усвідомленню важливості волонтерської роботи в українському суспільстві, зокрема шляхом програми виховання та навчання в школах.

- Публічна кампанія: Проводити національну публічну кампанію, яка підкреслить важливість волонтерської роботи.

2. Створювати сприятливе середовище для волонтерів

- Ініціативи: Ухвалення законодавства, що спрямоване на захист прав та підтримку волонтерів, зокрема щодо податкових пільг та соціального захисту.

3. Успішно використовувати технології

- Веб-платформи та мобільні додатки: Розробка веб-платформ та додатків, що допомагають волонтерам знаходити та брати участь у різних волонтерських ініціативах.

- Співпраця з громадськими організаціями: Залучення громадських організацій для сприяння використанню технологій для залучення та координації волонтерської роботи.

4. Розвиток професійних можливостей для волонтерів

- Тренінги та навчання: Надання можливостей для професійного розвитку волонтерів шляхом тренінгів, семінарів та курсів.

- Визнання: Розробка систем визнання та поощрення для волонтерів, що стимулює та підтримує ініціативу та натхнення для їхньої роботи.

- Співпраця з бізнесом: Встановлення партнерських відносин з бізнес-структурами для створення можливостей волонтерства в робочому середовищі.

5. Подолання корупції.

- Законодавчі зміни.
- Створення антикорупційних органів.
- Прозорість та відкритість діяльності волонтерських організацій.

Застосування цих стратегій може сприяти покращенню умов для розвитку розумної волонтерської діяльності в містах України та підвищенню його соціального впливу та ефективності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Указ Президента України Про стратегію сталого розвитку «Україна-2020» від 12 січня 2015 року № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
2. McKinsey company, About Smart City. URL: <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/industries/capital>
3. Thales, Secure, sustainable smart cities and the IoT. URL: <https://www.gemalto.com/iot/inspired/smart-cities>
4. Токіо, Японія – статистика. URL: <https://uk.zhujiworld.com/jp/1033901-tokyo/>
5. EasyPark, index smart cities. URL : <https://www.easyparkgroup.com/smart-cities-index/>
6. Gov.uk – Department for Transport in UK. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-transport>
7. Williams H.: What is a smart city? How to define a smart city // Computer World. 2018. Page 12. URL: <https://www.computerworld.com/article/3427835/what-is-a-smart-city--how-to-define-a-smart-city.html>
8. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020": Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення: 18.05.2021)
9. International Telecommunication Union, Measuring the 2015 Information Society Report // Geneva Institute. page 233. 2015. URL: <http://www.itu.int/en/ITU>
10. Депс – міжнародна телекомунікаційна компанія, «Розумне місто». URL: <https://deps.ua/ua/knowledge-base/reference-information/item/67697.html>
11. What is 5G technologies and how it is work? URL: <https://www.twi-global.com/technical-knowledge/faqs/what-is-5g>
12. Sharmishta S., Why Singapore Is The Smartest City In The World? // World Forum Economic. 2019. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2019/11/singapore-smart-city/>

13. Maddox T., Smart cities: A cheat sheet// Tech Republic. 2018. URL: <https://www.techrepublic.com/article/smart-cities-the-smart-persons-guide/>
14. Wilson J. Department of Sociology, Duke University, Durham, North Carolina, August, 2000. URL: <https://www.annualreviews.org/doi/abs/10.1146/annurev.soc.26.1.215>
15. Online volunteering: Unlocking untapped potential. Debbie Haski-Leventhal, Irit Alony, Paul Flemons, and Adam Woods. November, 2022. URL: https://volunteeringstrategy.org.au/wp-content/uploads/2023/05/VRP_Online-volunteering-Unlocking-untapped-potential.pdf
16. Kathrin Ackermann. Online volunteering as a means to overcome unequal participation? The profiles of online and offline volunteers compared, 2021. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1461444818775698>
17. Raja J., Raja Y.. Cyber-volunteering: Social media affordances in fulfilling NGO social missions. April 2016, Pages 388-397. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0747563215303009>
18. Types of e-volunteering, November, 2014. URL: <http://e-volunteering.eu/category/knowledge-base/e-volunteering/>
19. Tikhaleva E. "Smart Cities": Legal Regulation and Potential of Development. August, 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/373292830_Smart_Cities_Legal_Regulation_and_Potential_of_Development
20. Resolution of 'The European Economic and Social Committee's contribution to the Commission's 2018 work programme'. July, 2017. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XE2874&rid=10>
21. Вербицький І., Нова програма розвитку міст: переклад українською + пояснення, жовтень, 2017. URL: <https://mistosite.org.ua/uk/articles/nova-prohrama-rozvytku-mist-pereklad-ukrainskoiu-poiasnennia>
22. Korpisaari P., Vesala J. , Shakila B., Brouwer D., Lehtilä S., Antikainen A. LEGAL ASPECTS IN DEVELOPING SMART CITY SERVICES AND DATA ECOSYSTEMS. 2021. URL:

<https://www.edilex.fi/viestintaoikeuden-vuosikirja/1000360008.pdf>

23. Закон України «Про волонтерську діяльність». Від 01.01.2024, Документ 3236-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>

24. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua>

25. Library of Congress. URL: <https://www.congress.gov>

26. Міжнародний сайт ООН. URL: <https://www.un.org>

27. Unicef, official web-site. URL: <https://www.unicef.org>

28. The International Association for Volunteer Effort, The Universal Declaration on Volunteering, 16th World Volunteer Conference, Amsterdam, The Netherlands, January 2001. URL: <https://www.iave.org/iavewp/wp-content/uploads/2015/10/universal-delcaration-on-volunteering.pdf>

29. Committee of Ministers, Recommendation CM/Rec, 31 May 2017. URL: <https://rm.coe.int/1680717e78>

30. Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

31. European Comission, Smart Cities Information System. URL: <https://smartcities-infosystem.eu/ict/mobile-applications-citizens>

32. Main benefits of smart cities. July, 2020. URL: <https://www.velatia.com/en/blog/main-benefits-of-smart-cities/>

33. Bezborodykh I., Human Hearts of Smart Cities // Stfalcon. 2018. URL: <https://stfalcon.com/en/blog/post/smart-cities>

34. FORUM — THE GLOBAL VOLUNTEERING STANDARD. October, 2021. URL: <https://forum-ids.org/wp-content/uploads/2016/03/The-Global-Volunteering-Standard-EN-2021-compressed.pdf>

35. FIMRC's Virtual Programs. June, 2022. URL: <https://www.gooverseas.com/volunteer-abroad/online/program/261337>

36. Best Gap Year Programs in Nepal. URL: <https://www.gapyearnepal.com>

37. Amigos organization. URL: <https://amigosinternational.org>

38. Trama Textiles. Volunteer promoting the Mayan cultural identity and the work of women weavers. May, 2021. URL: <https://www.gooverseas.com/volunteer-abroad/guatemala/program/268248>
39. Ourteach 360, program. URL: <https://www.outreach360.org>
40. Amnesty Decoders, program. URL: <https://decoders.amnesty.org>
41. Unified Volunteer Platform. URL: <https://app.unv.org>
42. Changing the world online. UNV. URL: https://www.unv.org/sites/default/files/UNV_online_volunteer_Booklet_EN_web.pdf
43. Humanitarian Open Street Map Team. URL: <https://www.hotosm.org>
44. Translator without borders. URL: <https://translatorswithoutborders.org>
45. E-learning for kids, program. URL: <https://www.e-learningforkids.org>
46. Amnesty International, organisation. URL: <https://www.amnesty.org/en/>
47. Crisis Text Line, organisation. URL: <https://www.crisistextline.org>
48. The Syrian Archive, program. URL: <https://syrianarchive.org>
49. Avaaz. Organization. URL: <https://secure.avaaz.org/page/en/>
50. Online Communities Association. URL: <https://www.yourmembership.com/products/online-community/>
51. Doctors Without Borders, organization. URL: <https://www.doctorswithoutborders.org>
52. Global Giving. URL: <https://www.globalgiving.org>
53. Digital Government Factsheet, 2019. URL: https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/Digital_Government_Factsheets_Netherlands_2019_0.pdf
54. Volunteering in the Netherlands. Access, February 2019. URL: <https://access-nl.org/dual-careers-netherlands/volunteering-netherlands/>
55. Wehelpen, digital platform. September, 2023. URL: <https://wijzelf.nl/ons-aanbod/project/wehelpen>
56. Hack your future, platform. URL: <https://www.hackyourfuture.net>
57. Samen meer betrokken. URL: <https://pepdenhaag.nl>

58. Amsterdam Smart Citizens Lab. URL: <https://waag.org/en/project/amsterdam-smart-citizens-lab/>
59. Taal Doet Mer. URL: <https://www.taaldoetmeer.nl>
60. The Hague peace project. URL: <https://thehaguepeace.org/site/>
61. Henrik Ennder , Kingdom of Sweden, Sverige, Svithiod. January, 2024. URL: <https://www.britannica.com/place/Sweden>
62. Flanders investment, Smart cities in Sweden. January, 2020. URL: https://www.flandersinvestmentandtrade.com/export/sites/trade/files/market_studies/2020-Smart%20Cities%20Sweden_0.pdf
63. OneWorld 365. Best volunteer projects in Sweden. URL: <https://www.oneworld365.org/volunteer/sweden>
64. Volontärbyrå, project. URL: <https://www.volontarbyran.org>
65. Idealist, organization. URL: <https://www.idealists.org/en>
66. Mentor Online Faisalabad. URL: <https://mentoronline.pk>
67. Civil Rights Defenders. URL: <https://crd.org>
68. Refugees Welcome Stockholm, program. URL: <https://www.refugeeswelcomestockholm.se>
69. Mindler, Speak to a therapist online. URL: <https://mindlercare.com/uk/>
70. Офіційний портал «Kyiv Smart City». URL: <https://www.kyivsmartcity.com>
71. Погляд – електронний ресурс, «Розумні міста України: Київ, Тернопіль, Вінниця». URL: <https://poglyad.te.ua/podii/rozumni-mista-ukrajiny-kyjiv-ternopil-vinnytsya.html>
72. Офіційний сайт Харківської місцевої ради, «Активний харківчанин». URL: <https://www.city.kharkov.ua/ru/news/za-dopomogoyu-mobilnogo-dodatku-kharkivyani-teper-mozhut-vnositi-propozitsii-schodo-polipshennya-zhittya-v-misti-27373>
73. Очаків – Smart city - Електронний ресурс, «Українські Smart City». URL: <https://sites.google.com/site/ocakivsmartcity/10-klucovih-oznak-rozumnogo-mista/realizacia-proektu-v-5-naselenih-punktah-ukraieni>

74. Всесвітній економічний форум, «Розширення участі та сприяння зростанню: потреби інфраструктури цифрової економіки». 2015. с.32. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEFUSA_DigitalInfrastructure_Report2015.pdf

75. Вінницький бізнес портал – Vinbazar, «У Вінниці запускають мобільний додаток для «карти вінничанина»». URL: <https://vinbazar.com/news/suspilstvo/u-vinnitsii-zapuskayut-mobilniy-dodatok-dlya-karti-vinnichanina-foto>

76. Вежа - Вінницький інформаційний портал, ««Vininformер», у Вінниці презентували чат-бот для «новин у кишені»». URL: <https://vezha.ua/vininform-er-u-vinnytsi-prezentuvaly-chat-bot-dlya-novyn-u-kysheni-foto/>

77. Всесвітній економічний форум, «Розширення участі та сприяння зростанню: потреби інфраструктури цифрової економіки». 2015. с.32. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEFUSA_DigitalInfrastructure_Report2015.pdf

78. Ірина Маймур. ТОП-7 мобільних додатків, без яких неможливе життя у Києві. 2020. URL: <https://kyivmaps.com/ua/blog/7-mobilnyh-prilozenij-bez-kotoryh-nevozmozna-zizn-v-kieve>

79. Київ Цифровий «Е-квиток – Єдиний проїзний документ в громадському транспорті міста Києва». URL: <https://transport.kyivcity.gov.ua>

80. Офіційний портал «Kyiv Smart City». URL: <https://www.kyivsmartcity.com>

81. Ярова М.А. Що таке Дія City — спеціальний правовий режим для IT-індустрії// Ain.ua – інтернет-журнал. 2020. URL: <https://ain.ua/special/diia-city-faq-ua/>

82. Голішевська А. Як стати волонтером, щоб допомагати армії. 15 листопада, 2023. URL: <https://vikna.tv/ru/styl-zhyttya/kak-stat-volonterom-v-ukraine/>

83. Всеукраїнський центр волонтерів. URL: <https://www.peoplesproject.com/en/>

84. Фонд допомоги країні «Крила Фенікса». URL: <https://standwithukraine.com.ua/uk/donation/phoenix-wings>

85. Ребедюк М. IT-допомога: винаходи для армії, кібербезпека і підсилення військових. 22 червня, 2023. URL: <https://ukrainer.net/it-dopomoha/>

86. Services Advisor. URL: <https://ukraine.servicesadvisor.net/uk>

87. Конопльова М. «Лун Місто» запустило інтерактивну мапу інклюзивності «Місто без меж». 20 вересня, 2023. URL: <https://shotam.info/v-ukraini-zapustily-interaktyvnu-mapu-inkliuzyvnosti-misto-bez-mezh/>

88. Михайлов Д.. United24, фонд "Повернись живим" і monobank оголосили збір на 5 тисяч дронів для ЗСУ. 13 грудня, 2023. URL: <https://suspilne.media/638338-united24-fond-povernis-zivim-i-monobank-ogolosili-zbir-na-5-tisac-droniv-dla-zsu/>

89. Корпоративний благодійний фонд компанії Softserve «Благодійні очі». URL: <https://openeyesfund.com/ua>

90. Поруч, громадська організація. URL: <http://poruch.com.ua/onlineedoborona/>

91. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» від 20 вересня 2017 р. № 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p#Text>

92. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ. Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, Надзвичайні ситуації: безпека та захист. 27-28 жовтня, 2022. URL: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/konferentsii/2023/Nadzvichaini_situaciyi_bezpeka_ta_zaxist.pdf

93. Amsterdam Economic Board, Amsterdam smart city : Governance and Education: веб-сайт. URL : <https://amsterdamsmartcity.com/themes/governance-education/>

94. AnnaMaria, Volunteering in Sweden? 04 Juny, 2022. URL: <https://studyinsweden.se/blogs/2022/06/04/volunteering-in-sweden/>

95. Денькович М.. Розкрадання понад мільярд на ЗСУ: що відомо про скандал навколо сім'ї Гринкевичів – найбільшого постачальника МО. 9 січня, 2024. URL: <https://tsn.ua/ru/exclusive/hischenie-bolee-milliarda-na-vsu-hto-izvestno-o-skandale-vokrug-semi-grinkevichey-krupneyshego-postavschika-mo-2488090.html>